

LUNDS UNIVERSITET

Ekonomihögskolan

Institutionen för handelsrätt

Villkorade aktieägartillskott till bolag med en ägare - en kritisk analys

Linnea Ahlquist

Kandidatuppsats

15 högskolepoäng

Handledare

Lars- Gunnar Svensson

HARK11 Kandidatuppsats - Handelsrätt

Skatterätt

VT 2011

Summary

Conditional unregistered contributions are intended to strengthen a company's financial situation by letting the shareholders provide the company with capital. Unregistered contributions are very common among the Swedish stock companies, however no laws have been formed on the topic. In spite of the uncertainties in the legal situation the topic has only been marginally addressed in case law. The handling of unregistered contributions has been debated richly in legal journals in which issues and problems about it were underlined. It was during the 1980s' that case law appeared and most of the debates started in context with these. Mostly the case law is concerning the tax treatment of conditional unregistered contributions while the company law treatment didn't clear until 1988, when HD made some demands. It was expressed that the unregistered contributions had the intention to increase the company's equity without also increasing its liabilities.¹

The purpose of this essay is to explain how the legal situation for the conditional unregistered contributions works and conduct a critical analysis on the topic. In addition to the statement of the legal situation the essay underlines issues and problems where the legal situation seems to be unclear. The main purpose is to critically analyze the legal situation about conditional unregistered contributions handed from a company's single shareholder. A conditional unregistered contributions means that those who handed the unregistered contributions through an agreement with the other shareholders reserves the preferential rights to future dividends from the company's profit until the value of the unregistered contributions has been handed out. If it is the company's only shareholder, who gives the unregistered contributions there is no other shareholders to make an agreement with. It may be of great interest to obtain a better understanding of the law and what issues should be discussed because of the legal situation that doesn't seem to be entirely clear.

The essay is divided into two aspects, the company law and tax law perspective. The part where the company law perspective is described, primarily clarifies the conditional effect and to whom it is addressed, how it should be documented in the company and how a "refund" to the contributor should be handled. The part where the tax law perspective is

---

¹ According to Swedish company law, a company is forced to be liquidated if equity is less than half of the share capital. By adding an unregistered contribution, it is possible to save a company from liquidation.

described, primarily clarifies how a refund or a conversion should be handled and if it is possible with deductible interest. Finally, the essay presents a critical analysis whether a conditional unregistered contributions to a company with only one owner is possible. In this analyze a comparison of the doctrine and case law from the company law and tax law perspective is made, where the issues and problems that is not clear from my opinion will be underlined.

The issues I have chosen to study in this essay, I believe needs a further development in case law because the precise answer can not be found. As the case law, however, goes back for such a long time, it would probably be more suitable if some form of legal regulation about the matter were made.

Abstrakt

Villkorade aktieägartillskott har som syfte att stärka ett bolags finansiella ställning genom att aktieägare tillför bolaget kapital. Aktieägartillskott är en mycket vanlig kapitalanskaffningsform bland de svenska aktiebolagen men trots det har inte några lagar kring ämnet stadgats. Trots oklarheter i rättsläget har ämnet endast marginellt behandlats i rättspraxis. Behandlingen av aktieägartillskott har dock debatterats rikt i juridiska tidskrifter där frågor och problem kring området poängterats. Det var under 1980-talet som rättspraxis växte fram samt flertalet debatter uppstod i samband med dessa. Rättspraxis berör till största del den skatterättsliga hanteringen av villkorade aktieägartillskott medan den bolagsrättsliga hanteringen i praxis inte klarnade förrän år 1988 där HD framförde vissa krav som skulle uppställas. Det framfördes att aktieägartillskott hade som avsikt att öka bolagets fria egna kapital utan att samtidigt öka dess skulder.

Uppsatsens syfte är att redogöra för hur rättsläget för villkorade aktieägartillskott ser ut och göra en kritisk analys på ämnet. Förutom redogörelsen av rättsläget belyser uppsatsen frågor och problem där rättsläget kan anses oklart. Huvudsyftet är att kritiskt granska rättsläget kring ett villkorat aktieägartillskott som tillskjutits från bolagets ende ägare. Ett villkorat aktieägartillskott innebär att de som tillskjutit aktieägartillskottet genom ett villkor med övriga aktieägare förbehåller sig företrädesrätt till utdelning ur bolagets framtida vinst tills dess att värdet på aktieägartillskottet täckts. Om det är bolagets ende ägare som tillskjutit aktieägartillskottet finns således inga övriga aktieägare att villkora mot. Det kan tyckas vara av stort intresse att få en ökad kunskap om gällande rätt samt vilka frågor som borde tas upp till diskussion eftersom rättsläget inte torde vara helt klart och det inte finns någon lagstiftning på området.

Uppsatsen är uppdelad i två perspektiv, det civilrättsliga och det skatterättsliga perspektivet. I den del där det civilrättsliga perspektivet redogörs klagörs det främst för villkorets innebörd och till vem det är riktat, hur det skall redovisas i bolaget och hur en ”återbetalning” till tillskottsgivaren skall beaktas. I den del där det skatterättsliga perspektivet redogörs klagörs det främst för hur en återbetalning eller en omvandling skall beaktas och om avdragsrätt vid räntor föreligger. Slutligen förs en kritisk analys huruvida villkorade aktieägartillskott till bolag med endast en ägare är möjliga. I analysen görs en jämförelse av doktrin och rättspraxis från de civilrättsliga och skatterättsliga

perspektiven där frågor och problem som enligt min åsikt inte finns några tydliga svar på belyses.

De frågeställningar jag valt att undersöka i denna uppsats anser jag behöver belysas ytterligare i rättspraxis eftersom något exakt svar inte går att finna. Eftersom rättspraxis dock går tillbaka över så lång tid skulle det troligen underlätta om någon form av lagreglering kring området gjordes.

Innehåll

1. Inledning	1
1.1 Ämne/Bakgrund.....	1
1.2 Syfte och frågeställning.....	2
1.3 Metod och material.....	2
1.4 Avgränsning.....	2
1.5 Disposition	3
2. Aktieägartillskott	5
2.1 Allmänt	5
3. Civilrättsligt perspektiv på villkorade aktieägartillskott	7
3.1 Inledning.....	7
3.2 Avtalsrättsligt perspektiv	8
3.2.1 Aktieägaravtal.....	8
3.2.2 Metoder.....	9
3.3 Bolagsrättsligt perspektiv.....	10
3.3.1 Redovisning.....	11
3.3.2 Ränta	13
3.3.3 Återbetalning/Företrädesrätt vid utdelning	13
4. Skatterättsligt perspektiv på villkorade aktieägartillskott.....	15
4.1 Inledning.....	15
4.1.1 Ränta	15
4.1.2 Återbetalning.....	16
4.1.3 Koncernbidrag.....	21
4.1.4 Omvandling.....	22
5. En kritisk analys av villkorade aktieägartillskott till bolag med en ägare	26
5.1 Inledning.....	26
5.2 Civilrättsligt perspektiv.....	26
5.3 Skatterättsligt perspektiv	30
6. Sammanfattning och avslutande anmärkningar	33

Förkortningar

Aa	Äldre indelning av notismål från Regeringsrätten
AB	Aktiebolag
ABL	Aktiebolagslagen (2005:551)
AvtL	Lag (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område
FAR	Föreningen Auktoriserade Revisorer
HD	Högsta domstolen
IL	Inkomstskattelag (1999:1229)
NJA	Nytt Juridiskt Arkiv
Not.	Notis
RedR	FARs rekommendationer i redovisningsfrågor
Ref.	Referat
RÅ	Regeringsrättens årsbok
SKFL	Lag (1996:575) mot skatteflykt
SkU	Skatteutskottets betänkande
SKV	Skatteverket
SOU	Statens offentliga utredningar
URA	Uttalande från redovisningsrådets akutgrupp

1. Inledning

1.1 Ämne/Bakgrund

Aktieägartillskott är en vanlig kapitalanskaffningsform men till skillnad från andra kapitalanskaffningsformer har aktieägartillskott inte behandlats i lag. Under 1980-talet växte en del rättspraxis fram, och ett flertal debatter i juridiska tidskrifter fördes i samband med dessa. Rättspraxis berör till största delen den skatterättsliga behandlingen av aktieägartillskott och det var inte förrän år 1988 som den civilrättsliga behandlingen klarnade i praxis. Trots brist på rättskällor och oklarheter runt ämnet är aktieägartillskott en vanlig kapitalanskaffningsform bland aktiebolag, så det är förvånade att denna kapitalanskaffningsform ännu inte har lagstadgats och endast behandlats marginellt bland rättspraxis.

Uppsatsen behandlar villkorade aktieägartillskott ur ett civilrättsligt och skatterättsligt perspektiv. Behandlingen av villkorade aktieägartillskott stämmer civilrättsligt och skatterättsligt inte överens. Extra synligt är dessa olikheter vid villkorade aktieägartillskott till bolag med endast en ägare, vilket senare beskrivs mer utförligt.

Skatteplanering betyder att aktivt planera och välja de mest skattemässigt fördelaktiga alternativen. Skatteplanering är att ta hänsyn till skatterna när ett ekonomiskt beslut skall fattas. Utan några civilrättsliga konsekvenser kan skattekonsekvenserna ändras genom att tillför aktieägartillskottet med ett villkor. Skatterättsligt har villkoret från bolagets ende ägare accepterats medan det enligt civilrätten skall jämföras med ett ovillkorat aktieägartillskott. Om en ägare tillskjuter ett ovillkorat aktieägartillskott beskattas en "återbetalning" av tillskottet som utdelning medan om ägaren istället tillskjuter tillskottet med ett villkor kommer "återbetalningen" skatterättsligt att betraktas som en återbetalning av ett lån och således vara skattefri. Det framträder således en skatteplaneringsmöjlighet att tillföra tillskottet ett villkor. Frågan är dock om det verkligen borde vara möjligt med denna skatteplanering eller om villkorade aktieägartillskott som lämnas från bolagets ende ägare skatterättsligt också bör jämföras med ovillkorade aktieägartillskott?

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att redogöra för hur ett villkorat aktieägartillskott kan genomföras och vilka civilrättsliga och skatterättsliga konsekvenser det blir för de medverkande parterna. Förutom en redogörelse av rättsläget tas vissa frågeställningar upp där rättsläget kan anses vara oklart. Ändamålet med uppsatsen är inte att göra en heltäckande behandling av aktieägartillskott. Uppsatsen har istället koncentrerats på de delar som enligt min åsikt har mest relevans med hänsyn till vilka oklarheter kring villkorade aktieägartillskott som ofta förekommer i praktiken. Det är en kritisk granskning där vissa problem och frågor som finns kring ämnet belyses. Huvudsyftet är att kritiskt redogöra för rättsläget när ett villkorat aktieägartillskott tillskjuts från bolagets ende ägare. Eftersom någon lagstiftning på området inte gjorts och rättsläget inte torde vara helt klart kan det vara av stort intresse att få ökad kunskap om vad som framgår av gällande rätt och vilka frågor som torde tas upp till diskussion.

Ur civilrättsligt perspektiv redogörs det främst för vilka krav som ställs på ett villkorat aktieägartillskott, hur och till vem villkoret är riktat, hur en ”återbetalning” skall behandlas och hur aktieägartillskottet skall redovisas i bolaget. Ur skatterättsligt perspektiv redogörs det främst för hur en omvandling av aktieägartillskottet skall behandlas, om avdragsrätt vid räntor föreligger och även hur en återbetalning skall behandlas skattemässigt.

Uppsatsens huvudsakliga frågeställning är om villkorade aktieägartillskott som lämnas från bolagets ende ägare verkligen skatterättsligt kan ses som villkorade, eller om de bör såsom civilrättsligt jämföras med ovillkorade aktieägartillskott? Huvudfrågeställningen aktualiserar följande underfrågeställningar: Är villkorade aktieägartillskott till bolag med endast en ägare genomförbara? Om ja, vem är i så fall villkoret riktat mot?

1.3 Metod och material

I uppsatsen har jag använt mig av en juridisk metod. Uppsatsen är en deskriptiv framställning kombinerad med en kritisk analys av ämnet. Den juridiska metoden har används i form av att gällande rätt i lag, rättspraxis och förarbeten redovisas. Aktieägartillskott är dock endast omnämnda i förarbeten eftersom ingen lagstiftning kring dem gjorts. Artiklar från juridiska tidskrifter, annan doktrin och i viss mån icke traditionellt material har beaktats för att kunna göra en bredare analys av rättsläget.

1.4 Avgränsning

En avgränsning har varit nödvändig på grund av att ämnet är brett och sprider sig över flera rättsområden. Främst har bolagsrättsliga och skatterättsliga frågor berörts men även avtalsrättsliga frågor och frågor kring redovisningen har tagits upp. Avgränsningen har inte gjorts genom att utelämna något rättsområde utan en fördjupning i vissa delar som enligt min åsikt varit mest relevanta har gjorts. Den huvudsakliga avgränsning som gjorts är att uppsatsen endast berör villkorade aktieägartillskott och inte ovillkorliga i någon

vidare mening. Avgränsningen är motiverad då syftet är att utreda och ifrågasätta rättslaget vid villkorade aktieägartillskott till bolag med endast en ägare.

I uppsatsen har även följande avgränsningar gjorts. Områden som utelämnats är bland annat allt av internationell karaktär, det vill säga villkorade aktieägartillskott till och från utländska bolag. Andra områden som inte behandlas är aktieägartillskott till och från stat eller kommun.

Begreppet ”aktieägartillskott” används generellt, för tillskott från både aktieägarna och andra utomstående. Denna uppsats kommer dock inte att belysa tillskott från andra än aktieägarna. Begreppet ”tillskott” kommer i denna uppsats att användas synonymt med ”aktieägartillskott” och det bör observeras att båda begreppen även i doktrin används och att det inte finns någon generell tolkning av dem.

1.5 Disposition

Framställningen består av 6 kapitel. I kapitel 2 beskrivs ämnet aktieägartillskott allmänt. I kapitel 3 behandlas det civilrättsliga perspektivet på villkorade aktieägartillskott. Det avtalsrättsliga och bolagsrättsliga perspektivet behandlas mer ingående under detta kapitel. I kapitel 4 behandlas det skatterättsliga perspektivet. Här diskuteras bland annat den rättsosäkerhet som råder på området och skillnaden i behandlingen skatterättsligt jämfört med den civilrättsliga synen. I kapitel 5 förs en kritisk analys rörande villkorade aktieägartillskott till bolag med endast en ägare. I analysen jämförs doktrin och rättspraxis från de civilrättsliga och skatterättsliga perspektiven. En diskussion om frågor och problem som enligt min åsikt inte finns några klara svar på tas också upp i detta kapitel. Framställningen avslutas med en sammanfattning och avslutande anmärkningar där uppsatsens viktigaste frågeställningar klargörs.

2. Aktieägartillskott

2.1 Allmänt

Aktieägartillskott är en vederlagsfri förmögenhetsöverföring till ett aktiebolag från dess ägare och skall således inte ge någon andel i bolaget.² Ett aktieägartillskott kan vara ett sätt för aktiebolaget att utöka sin förmögenhet och innebär att en eller flera aktieägare till bolaget tillskjuter kapital. Förmögenhetsöverföringen görs oftast för att stärka det egna kapitalet, det vill säga öka tillgångarna utan att öka skulderna i bolaget.³ Aktieägartillskottet ökar fritt eget kapital i bolaget om det inte direkt avräknas mot en skuld.⁴ Tillskottet kan exempelvis tillskjutas när aktiebolaget behöver extra kapital för till exempel en expansion eller om bolaget har en kapitalbrist. Kapitalbrist föreligger när det egna kapitalet är helt eller delvis förbrukat och ett kapitaltillskott krävs för att rädda bolaget från likvidation. Ett aktiebolag måste nämligen enligt 25 kap. 13–15 §§ aktiebolagslagen, ABL, pröva om bolaget skall gå i likvidation om bolagets eget kapital understiger den kritiska gränsen, vilket är hälften av det registrerade aktiekapitalet. För att rädda aktiebolaget från likvidation kan således bland annat ett aktieägartillskott tillföras för att öka det egna kapitalet utan att öka aktiekapitalet.⁵

Tillskjutandet av ett aktieägartillskott kan ske i olika former, till exempel som kontant insättning, eftergivande av en fordran eller lämnandet av apportegendom.⁶ Enbart en betalningsutfästelse har också accepterats i NJA 1988 s. 620 så länge givaren var betalningsduglig för tillskottet.

Aktieägartillskott kan vara antingen villkorade eller ovillkorade. Ett ovillkorat tillskott är en förmögenhetsöverföring till bolaget där någon rätt till återbetalning eller företrädesrätt vid utdelning inte föreligger. Ett ovillkorat aktieägartillskott ersätts möjligtvis vid bolagets upplösning eller med hjälp av vinstutdelning i vanlig ordning men oftast inte alls. Vid ovillkorade aktieägartillskott slås värdet av tillskottet ut på alla aktieägare i proportion till deras aktieinnehav och ökar således alla aktieägares aktievärde.⁷ Värdet på det ovillkorade tillskottet får räknas in i anskaffningskostnaderna på tillskottsgivarens

---

² Sandström, *Svensk aktiebolagsrätt*, 2010, s 332.

³ Rodhe, ”Något om aktieägartillskott”, *Balans nr 2, 1981*.

⁴ Rodhe, ”Något om aktieägartillskott”, *Balans nr 2, 1981*.

⁵ Sandström, *Svensk aktiebolagsrätt*, 2010, s 98.

⁶ Algotsson, *Skattenytt nr 10, 1993*.

⁷ Rodhe och Grosskopf, ”Ytterligare något om aktieägartillskott”, *Balans nr 10, 1986*.

aktier i bolaget vid en realisationsvinst/förlust beräkning enligt 44 kap. 13–14 §§ inkomstskattelagen, IL.⁸ En eventuell återbetalning av ett ovillkorat aktieägartillskott betraktas som utdelning och skall således tas upp enligt 14 kap. 1 § IL i inkomstslaget kapital och beskattas med upp till 30 %. Vid ett fåmansbolag skall eventuellt delar av utdelningen även tas upp i inkomstslaget tjänst, vilket det senare i uppsatsen redogörs för.

Villkorade aktieägartillskott är till skillnad från de ovillkorade kopplade till ett villkor om återbetalning eller företrädesrätt vid en framtida utdelning när vissa förutsättningar för tillräckligt vinstmedel har uppfyllts.⁹ Villkorade aktieägartillskott kan vara antingen villkorade mot bolaget eller mot övriga aktieägare.¹⁰ Ett villkorat tillskott som är villkorat mot övrig aktieägare brukar vanligtvis innebära att den som tillskjutit tillskottet har företrädesrätt vid utdelning tills dess att värdet på tillskottet täckts. Om däremot villkoret är riktat mot bolaget är bolaget en part i avtalet med den som tillskjutit tillskottet och i praktiken rör det sig istället om ett lån från tillskottsgivaren till bolaget.¹¹ Ett mot bolaget ur bolagsrättsligt perspektiv ovillkorat aktieägartillskott stärker bolagets ekonomiska ställning eftersom det egna kapitalet ökar medan ett mot bolaget villkorat aktieägartillskott redovisas som en skuld i bolaget och stärker därmed inte den ekonomiska ställningen. Likviditeten i bolaget blir dock bättre av det villkorade tillskottet.¹²

---

⁸ Jämför SKV 336 utgåva 10, 2011, s 68.

⁹ SkU 1984/85:2, *Om vissa företagskattefrågor m.m.*, s 8.

¹⁰ JP infonet, *Tillskott till bolagets kapital*, 2008.

¹¹ JP infonet, *Tillskott till bolagets kapital*, 2008.

¹² JP infonet, *Tillskott till bolagets kapital*, 2008.

3. Civilrättsligt perspektiv på villkorade aktieägartillskott

3.1 Inledning

Villkorade aktieägartillskott riktade mot aktieägarna är inte varken civilrättsligt eller skatterättsligt reglerat i lag trots att det är en mycket vanlig kapitalanskaffningsform. Det finns dock prejudikat från rättspraxis som växte fram under 1980-talet samt debatter i juridiska tidskrifter som uppstod på grund av dessa.

Ett villkorat aktieägartillskott betyder att en aktieägare tillskjuter kapital till ett aktiebolag med villkoret att återbetalning eller företrädesrätt till utdelning skall ske i framtiden om resurserna finns. Ett aktieägartillskott med villkor riktat mot bolaget om återbetalning har till syfte att endast öka bolagets likviditet och kan användas vid en eventuell expansion. Ett aktieägartillskott med villkor riktat mot övriga aktieägare stärker istället bolagets ekonomiska ställning och kan rädda bolaget från en eventuell kapitalbrist vilket de villkorade tillskotten mot bolaget inte kan göra. Om kapitalanskaffningen syftar till att utan att öka bolagets skulder öka dess tillgångar är det följaktligen viktigt att det framgår att det rör sig om ett mellan aktieägarna villkorat aktieägartillskott där den rättsliga karaktären klart framgår.¹³

Syftet med villkorade aktieägartillskott, som är villkorade mot övriga aktieägare, är att de inte skall binda bolaget och därmed inte skuldföras i bolaget. Vid villkor som är riktade mot bolaget måste tillskottet däremot skuldföras i bolagets redovisning eftersom det jämställs med ett lån. Inom civilrättens område är NJA 1988 s. 620 ett av de mest centrala målen inom rättspraxis för villkorade aktieägartillskott som har till syfte att förhindra kapitalbrist, det vill säga tillskott som är villkorade mot övriga aktieägare. Ett aktieägartillskott som på grund av villkor binder bolaget till återbetalning utgör en sådan förpliktelse, det vill säga en sådan skuld som skall beaktas vid beräkningen av ett eventuellt underskridande av den kritiska gränsen. Ett sådant villkorat aktieägartillskott räddar således inte bolaget från likvidation.¹⁴

Om däremot villkoret uppställs mellan aktieägarna blir en ”återbetalning”, eller då snarare en företrädesrätt till utdelning, beroende av bolagstämmans framtida beslut

---

¹³ Arvidsson, *Svensk skattetidning nr 9*, 2000, s 853.

¹⁴ NJA 1988 s 620, s 645.

istället för bolagets.¹⁵ En skuld utgör inte något eget kapital och en fordran på återbetalning gäller mot bolaget medan företrädesrätten vid utdelning är uppställt mot övriga aktieägare. Fortsättningsvis i denna uppsats kommer vid begreppet villkorade aktieägartillskott menas de villkorade tillskotten där villkoret är uppställt mot övriga aktieägare och inte mot bolaget, om inget annat anges.

Begreppet ”återbetalning” av ett villkorat aktieägartillskott uppställt mot övriga aktieägare används frekvent genom doktrin och rättspraxis. Det torde dock förvirra något eftersom någon återbetalning inte sker från bolaget utan endast ett villkor om företrädesrätt vid framtida utdelningar ställs mot övriga aktieägare. Villkoret är uppställt mellan de som tillskjutit tillskottet och övriga aktieägare och eftersom ägarna inte erhållit något kapital torde ordvalet återbetalning vara vilseledande eftersom övriga aktieägare inte kan återbetala något de inte erhållit. Fortsättningsvis i denna uppsats kommer således begreppet ”återbetalning” att bytas ut mot ”företrädesrätt till utdelning” eller ”utdelning till tillskottsgivarna”.

3.2 Avtalsrättsligt perspektiv

3.2.1 Aktieägaravtal

Som framgår av NJA 1988 s. 620 villkoras aktieägartillskott mot aktieägarna med hjälp av aktieägaravtal för att slippa skuldföring i bolaget. Aktieägartillskottet blir då vederlagsfritt gentemot bolaget och en potentiell framtida företrädesrätt till utdelning röstas istället igenom på bolagstämman och ses då som en värdeöverföring från bolaget.¹⁶ Det är på grund av att villkorade aktieägartillskott inte får binda bolaget till några förpliktelser som villkoret om företrädesrätten görs med hjälp av ett aktieägaravtal mellan aktieägarna istället. Avtalet har därmed ingen verkan gentemot bolaget.

Oftast när det blir aktuellt med aktieägartillskott lämnas det av samtliga aktieägare men det sker även att endast en eller ett par av aktieägarna bidrar med tillskott.¹⁷ Avtalsrättsligt spelar det ingen roll om aktieägartillskottet är ovillkorat eller villkorat om det ges från samtliga aktieägare i proportion till deras aktieinnehav.¹⁸ Detta eftersom något avtal om företrädesrätt till utdelning då inte krävs eftersom aktieägarna skall behandlas lika vid vinstutdelning. Ges tillskottet däremot med snedfördelning av till exempel en av flera aktieägare, eller inte i proportion till aktieinnehavet blir läget annorlunda och ett villkor kan vara mycket viktigt för de aktieägare som tillskjutit kapital. Ett villkor behövs följaktligen endast om inte alla aktieägare i bolaget tillskjuter ett aktieägartillskott i proportion till dess aktieinnehav.

Om aktieägartillskottet inte tillskjuts i proportion till alla aktieägares aktieinnehav kan ett villkor vara mycket viktigt för de som tillskjutit kapitalet för att säkra en företrädesrätt

---

¹⁵ NJA 1988 s 620, s 645.

¹⁶ Sandström, *Svensk aktiebolagsrätt*, 2010, s 333.

¹⁷ SkU 1984/85:2, *Om vissa företagsskattefrågor m.m.*, s 7.

¹⁸ Arvidsson, *Svensk skattetidning nr 9*, 2000, s 853.

innan vanlig vinstutdelning från bolaget till övriga aktieägare sker.¹⁹ Ett villkor om företrädesrätt till utdelning kan också ha betydelse som ett stöd då det till exempel finns en majoritet som röstar mot en ”återbetalning” till tillskottsgivarna.²⁰ För att kunna kräva av övriga aktieägare att företrädesrätt till utdelning skall erhållas till de aktieägare som tillskjutit kapital är det vanligt att aktieägaravtalen innehåller stränga vitesklausuler.²¹

I praktiken används två olika slags villkor vid aktieägartillskott, vilka oftast kombineras. Det första är företrädesrätten till utdelning när det finns utdelningsbart medel medan det andra är att företrädesrätten till utdelning endast skall ske vid likvidation eller konkurs efter att alla borgenärer erhållit sin betalning.²² Villkoren om företrädesrätt innebär att aktieägarna som tillskjutit aktieägartillskottet skall erhålla utdelning före det sker en eventuell utdelning till de övriga aktieägarna tills dess att aktieägartillskottet täckts.

3.2.2 Metoder

För att kunna göra en bedömning huruvida ett villkorat aktieägartillskott har karaktären av ett lån eller ett tillskott måste innehållet av avtalet beaktas utifrån varje enskilt fall för att avgöra om bolaget har bundits till återbetalning eller inte. Principiellt sett kan olika metoder användas när avtal om ett villkorat aktieägartillskott uppställs.

Den första och vanligaste metoden är att det sluts ett avtal, ett så kallat röstbindningsavtal, mellan de som tillskjutit tillskottet och alla andra aktieägare om att de förbinder sig att i framtiden rösta på bolagstämman för att en utdelning med företrädesrätt till tillskottsgivarna ur bolagets utdelningsbara medel skall göras.²³ Utbetalningen till tillskottsgivarna kommer bolagsrättsligt att jämsställas enligt denna metod med vinstutdelning. Det är här viktigt att avtalet reglerar frågor kring tillskottsgivarnas rätt till företrädesrätt vid utdelning ända tills dess att tillskottets belopp täckts.²⁴

En annan metod som kan användas är ett avtal mellan de som tillskjutit och övriga aktieägare om att ”återbetalning” skall ske ur deras egen förmögenhetsmassa. Detta avtal behöver dock inte binda alla aktieägare utan det räcker med att endast en eller ett par av dem binds. Denna metod utgör en villkorad fordran mot de avtalsbundna aktieägarna och kan vara antingen en personlig eller en opersonlig fordran.²⁵ Enligt denna metod har de som tillskjutit tillskottet med villkoret rätt att erhålla återbetalningen, eller snarare ersättningen ur de avtalsbundna aktieägarnas förmögenhet med det belopp som motsvarar deras utdelningar från bolaget, utdelning vid bolagets likvidation, utbetalningar vid nedsättning av aktiekapitalet, eller vid försäljning av aktier.²⁶ Tillskottsgivaren kan sålunda kräva de aktieägare som är bundna till avtalet på

---

¹⁹ Rodhe, ”Något om aktieägartillskott”, *Balans nr 2, 1981*.

²⁰ Rodhe, ”Något om aktieägartillskott”, *Balans nr 2, 1981*.

²¹ Sandström, *Svensk aktiebolagsrätt*, 2010, s 333.

²² Rodhe, ”Något om aktieägartillskott”, *Balans nr 2, 1981*.

²³ Prytz och Tamm, *Tillskott utan aktieteckning*, 1995, s 65.

²⁴ Arvidsson, *Svensk skattetidning nr 9, 2000*, s 865.

²⁵ Prytz och Tamm, *Tillskott utan aktieteckning*, 1995, s 67.

²⁶ Prytz och Tamm, *Tillskott utan aktieteckning*, 1995, s 67.

all utdelning som de erhåller från bolaget tills dess att tillskottets belopp täckts. Ersättningen till tillskottsgivaren hamnar på det sättet utanför de aktiebolagsrättsliga reglerna.²⁷

En tredje metod innebär att de som tillskjutit tillskottet genom avtal med övriga aktieägare erhåller en rätt till aktieägarnas framtida vinstutdelningar tills tillskottet täckts.²⁸ Tillskottsgivaren erhåller vid denna metod en begränsad del av övriga aktieägares aktierätt istället för endast en företrädesrätt vid utdelning.²⁹

Sammanfattningsvis kan sägas att de som tillskjutit ett villkorat aktieägartillskott till ett aktiebolag erhåller genom avtal med övriga aktieägare ett villkor som inte är riktat mot bolaget utan mot övriga aktieägare. Företrädesrätten eller ersättningen behöver inte heller vara utformad som en fordran som gäller i framtiden utan kan gälla mot de avtalsbundna aktieägarna redan från tidpunkten då tillskottet gavs.³⁰ Fortsättningsvis kommer denna uppsats att belysa de vanligaste villkoren som innehåller ett röstbindningsavtal, det vill säga ett villkor om företrädesrätt vid utdelning från bolaget.

3.3 Bolagsrättsligt perspektiv

Bolagsrättsligt spelar det ingen roll om aktieägartillskottet är ovillkorat eller villkorat eftersom det inte får binda bolaget till några förpliktelser och således enligt bolagsrättsligt perspektiv alltid ses som ovillkorat.

I NJA 1988 s. 620 framförs en del krav som måste ställas på villkorade aktieägartillskott för att det skall ha funktionen av att rädda bolaget från kapitalbrist. Rättsfallet handlar om bolaget Snabbhak i Trelleborg AB som för att de inte skulle tvingas i likvidation fick ett betalningslöfte om ett aktieägartillskott utfäst. På grund av oklarheter i villkoren kring löftet godkändes det inte förrän betalning mottagits och bokförts under fritt eget kapital. Utifrån rättsfallet framgår dock att det var tillåtet med ett betalningslöfte om att tillskjuta ett tillskott men att det då ställdes vissa krav. För det första skulle aktieägaren vara betalningsduglig för beloppet. En utfästelse från en betalningsduglig skulle därmed jämföras med ett tillskott som betalats till bolaget. För det andra skulle löftet även vara definitivt, det vill säga rätten att ta tillbaka utfästelsen fick inte föreligga, och för det tredje ställdes också höga krav på bevisning kring vad det eventuella villkoret innehöll.

Huvudprincipen för de villkorade aktieägartillskotten, som HD i rättsfallet framhöll, var att tillskottet skulle vara definitivt och att höga krav skulle ställas på bevisningen kring villkoret så att det inte band bolaget på ett sådant sätt att det istället borde behandlas som ett lån. Det är inte förrän genom rättsfallet NJA 1988 s. 620 som det klart kan utläsas att ett villkor vid aktieägartillskott enligt HD:s synsätt inte skall binda bolaget utan villkoret skall istället uppställas mellan aktieägarna för att förebygga kapitalbrist. I förhållandet till

---

²⁷ Prytz och Tamm, *Tillskott utan aktieteckning*, 1995, s 67.

²⁸ Prytz och Tamm, *Tillskott utan aktieteckning*, 1995, s 68.

²⁹ Prytz och Tamm, *Tillskott utan aktieteckning*, 1995, s 68.

³⁰ Arvidsson, *Svensk skattetidning nr 9*, 2000, s 867.

bolaget är sålunda ett aktieägartillskott alltid ovillkorat. Kraven som ställdes i NJA 1988 s. 620 gäller följaktligen vid fördelningen beträffande om ett villkorat aktieägartillskott vid redovisning i bolaget skall ses som en skuld eller ett tillskott. De ovan beskrivna kraven för villkorade aktieägartillskott måste således uppfyllas för att tillskottet skall rädda bolaget från kapitalbrist.

3.3.1 Redovisning

Tillskjutandet av ett ovillkorat aktieägartillskott gör att endast nettobehållningen ökar vilket ökar fritt eget kapital i bolaget. Ett villkorat aktieägartillskott riktat mot bolaget eller aktieägarna är däremot svårare att förutse konsekvenserna för eftersom de ges med ett villkor om återbetalning respektive företrädesrätt till utdelning som endast eventuellt skall tas från fritt eget kapital i framtiden.³¹ Lagstiftaren till 2005 års- och 1975 års ABL lämnade diskussionen rörande aktieägartillskott okommenterad. För att finna diskussion rörande ämnet måste man gå tillbaka till förarbeten till 1944 års ABL.³² Redovisningsregler för aktiebolag fanns tidigare i ABL vilket de inte gör längre. Det gjordes i förarbeten till 1944 års lag, SOU 1941:9, ett uttalande om att redovisning av villkorade tillskott inte skulle tas upp som en skuld.

Men tillskott kan vidare tänkas ske med villkor om rätt till ersättning allenast ur uppkommande vinst för bolaget. Har tillskott med dylikt villkor ägt rum, torde det, då vinst ej finnes, icke åligga bolaget att i den årliga balansräkningen utföra ersättningsanspråket bland bolagets skulder.³³

Det har stor betydelse när ett aktieägartillskott skall rädda ett bolag från kapitalbrist att det inte binder bolaget och skuldförs eftersom det då inte ökar det egna kapitalet och kan rädda bolaget från likvidation. Stöd för resonemanget om att villkorade aktieägartillskott inte skall skuldföras förr fanns därmed i SOU 1941:9. Men det torde dock, enligt min åsikt, vara osäkert om förarbetena tydde på att villkoret var bundet mot bolaget eller mot övriga aktieägare. Att villkoret måste binda aktieägarna och inte bolaget, för att förebygga en kapitalbrist, kan anses inte vara framfört tydligt förrän i NJA 1988 s. 620.

Vad täckning av bristen angår kan den naturligtvis ej genom ökning av aktiekapitalet utan allenast genom tillskott från aktieägare eller annan, vilket ej grundar sig aktieägarrätt eller sådan skuld, som i bolagets likvidationsbalansräkning skall upptagas såsom skuld, sålunda först och främst genom tillskott, som frivilligt göras utan någon som helst ersättningsrätt för de tillskjutande. Dylikt tillskott kommer av naturliga skäl praktiskt taget i fråga endast i bolag med ett begränsat antal delägare, vilka enas om att göra proportionella tillskott. Men tillskott kan vidare tänkas ske med villkor om rätt till ersättning allenast ur uppkommande vinst för bolaget. Har tillskott med dylikt villkor ägt rum, torde det, då vinst ej finnes, icke åligga bolaget att i den årliga balansräkningen utföra ersättningsanspråket bland bolagets skulder. Anspråket synes kunna föras inom linjen.³⁴

Utdraget ovan från SOU 1941:9 visar på att det endast ansågs att ovillkorade tillskott inte gav någon andelsrätt i bolaget, inte skulle ses som en skuld vid beräkningen av den kritiska gränsen vid kapitalbrist och inte innehöll någon ersättningsrätt för de tillskjutande. Aktieägarna skulle enas om att göra proportionella tillskott vilket som ovan beskrivits sålunda inte kräver något villkor om företrädesrätt till utdelning eftersom de i

³¹ Rodhe, ”Något om aktieägartillskott”, *Balans nr 2, 1981*.

³² Thorell, *Skattefrågor vid villkorade tillskott*, 1988, s 125.

³³ SOU 1941:9, *Förslag till lag om aktiebolag m.m.*, s 568.

³⁴ SOU 1941:9, *Förslag till lag om aktiebolag m.m.*, s 568.

proportion till deras ägande erhåller utdelning likväl. Det framgår dock att tillskott kunde utformas med villkor om ersättning av framtida vinster men inte till vem villkoret då var riktat. Det kan tänkas att villkoret var riktat mot bolaget eftersom inget annat klart framgick enligt min uppfattning. Så länge ingen vinst finns i bolaget ansågs inte heller den eventuella ersättningen vara en skuld och skulle således inte vid den tidpunkten redovisas i bolaget.

Eftersom SOU 1941:9 torde visa hur redovisningen av villkorade aktieägartillskott mot bolaget skulle redovisas förr torde omständigheten vara annorlunda nu eftersom villkoret är riktat mot aktieägarna och inte mot bolaget eftersom det då skall ses som en skuld. Trots detta efterföljs fortfarande detta redovisningssätt.

Civilrättsligt utgör inte ett villkorat aktieägartillskott riktat mot aktieägarna någon skuld för bolaget vilket gör att det kan bokföras direkt mot fritt eget kapital i redovisningen utan att skuldföras precis som ett ovillkorat aktieägartillskott.³⁵ Som rättsläget ser ut idag skall i enlighet med god redovisningssed ett aktiebolag som erhållit ett villkorat aktieägartillskott upplysa om det i årsredovisningen som en upplysning i noten under eget kapital.³⁶ Det är ”återbetalningsskyldigheten” som tas upp som en ansvarsförbindelse i bolagets årsredovisning.³⁷

Enligt min åsikt synes det dock vara så att ”återbetalningsskyldigheten” inte torde tas upp som en ansvarsförbindelse i redovisningen eftersom ingen förpliktelse om återbetalning för bolaget föreligger. Då villkorade och ovillkorade aktieägartillskott jämföras bolagsrättsligt torde redovisningen av dem vara lika. Förpliktelsen om företrädesrätt till utdelning ligger hos övriga aktieägare så någon ansvarsförbindelse torde inte redovisas i bolaget eftersom ”återbetalningen” jämföras med vanlig utdelning. Tillskottet skuldförs inte i bolaget förrän efter att bolagstämman röstat igenom ett beslut om utdelning precis som för vanlig utdelning. Om kraven på villkorade aktieägartillskott riktade mot övriga aktieägare i NJA 1988 s. 620 uppfylls ökar tillskottet följaktligen fritt eget kapital precis som de ovillkorade aktieägartillskotten. Villkorade aktieägartillskott riktade mot aktieägarna torde således redovisas som ovillkorade eftersom de bolagsrättsligt ses som ovillkorade och en anmärkning under ansvarsförbindelser torde inte vara nödvändig. Om villkoret däremot skulle binda bolaget skall det redovisas som en skuld i balansräkningen och likställas med ett lån.

Syftet med att ta upp tillskottet som en ansvarsförbindelse har dock diskuterats i doktrinen. Rodhe lägger till exempel i en artikel från år 1986 fram att även om det i balansräkningen inte bör tas upp som en skuld bör det lämpligen i årsredovisningen visas att ”bolaget är belastat av ett latent förbehåll, som kan aktualiseras i en framtid”.³⁸ Rodhe anser dock inte att det skall redovisas under rubriken ansvarsförbindelser då detta

---

³⁵ URA 7 koncernbidrag och aktieägartillskott, 2001.

³⁶ RedR 1 Årsredovisning i aktiebolag, 2010.

³⁷ SKV 305 utgåva 1, 2004, s 348, och jämför RedR 1 Årsredovisning i aktiebolag, 2010.

³⁸ Rodhe och Grosskopf, ”Ytterligare något om aktieägartillskott”, *Balans nr 10, 1986*.

står för latent skulder. Prytz och Tamm lägger i deras bok fram att det enda ändamålsenliga syfte med att redovisa ett villkorat tillskott som en ansvarsförbindelse är den att uppmärksamma nya aktieägare om att en företrädesrätt till utdelning för vissa aktieägare som tillskjutit ett tillskott föreligger.³⁹ Det torde dock vara så att nya aktieägare uppmärksammar företrädesrätten ändå eftersom de vid aktieförvärvet tvingas skriva på det aktuella aktieägaravtalet. Prytz och Tamm anser, likt Rodhe, även att det möjligen är ett formellt fel att rubricera villkoret som en ansvarsförbindelse eftersom det inte påverkar bolagets ekonomiska ställning som annars en ansvarsförbindelse anses göra. Ett tillskott påverkar snarare aktieägarnas ekonomiska ställning eftersom deras möjlighet till utdelning förläggs efter tillskottsgivarnas.⁴⁰

3.3.2 Ränta

I praktiken förekommer det ofta att bolag som mottagit ett aktieägartillskott, som om det vore en skuld, tackar genom att ge de som tillskjutit ”ränta” på pengarna.⁴¹ Civilrättsligt skall utbetalning av ”ränta” vid villkorade aktieägartillskott riktade mot aktieägarna ses som utdelning. Några ränteutbetalningar kan ett tillskott inte ge upphov till eftersom det inte räknas som en förpliktelse för bolaget.⁴² Det kan således inte ske några ränteutbetalningar, på grund av att ett tillskott som för bolaget skulle bidra med förpliktelsen att betala ut ränta måste betraktas som ett lån eftersom det binder bolaget. Det är först när bolagstämman röstat igenom att de som tillskjutit tillskottet skall erhålla utdelning och beloppet skuldförts som ränta kan erhållas. Bolagsrättsligt gäller således att utbetalningar som kan knytas till aktieägartillskottet ses som utdelning. Se vidare under avsnitt 4.1.1.

3.3.3 Återbetalning/Företrädesrätt vid utdelning

Begreppet återbetalning vid villkorade aktieägartillskott torde som ovan nämnts, förvirra något om villkoret är uppställt mellan ägarna. Bolaget har ingen förpliktelse till någon återbetalning utan villkoret om företrädesrätt till utdelning ställs mot övriga aktieägare. Begreppet används dock övervägande genom all doktrin och praxis. Övriga aktieägare har vid tillskjutandet av tillskottet inte erhållit kapital så någon återbetalning från deras sida torde det inte vara frågan om. Syftet med aktieägartillskottet är att tillföra bolaget kapital som inte binder bolaget till någon återbetalningsförpliktelse. Villkorade tillskott binder sålunda inte bolaget utan ett avtal om företrädesrätt till utdelning uppställs mellan aktieägarna. Aktieägaravtal används för att binda ägarna att när täckning för bundet eget kapital finns skall det vid bolagstämman röstas för en utdelning till tillskottsgivaren.⁴³ Företrädesrätten är således avtalsreglerad mellan ägarna med hjälp av aktieägaravtalet.

---

³⁹ Prytz och Tamm, *Tillskott utan aktieteckning*, 1995, s 89.

⁴⁰ Prytz och Tamm, *Tillskott utan aktieteckning*, 1995, s 89.

⁴¹ Rodhe och Grosskopf, ”Ytterligare något om aktieägartillskott”, *Balans nr 10, 1986*.

⁴² Prytz och Tamm, *Tillskott utan aktieteckning*, 1995, s 72.

⁴³ Sandström, *Svensk aktiebolagsrätt*, 2010, s 82.

Civilrättsligt måste utdelningen till de som tillskjutit det villkorade aktieägartillskottet uppfylla de krav som ställts i ABL. Utdelningen måste beslutas på bolagstämman i enlighet med 18 kap. 1 § ABL. I enlighet med 17 kap. 2 § ABL får värdeöverföringar från bolaget endast ske enligt bestämmelserna i denna lag om vinstutdelning, förvärv av egna aktier, minskning av aktiekapital eller reservfond för återbetalning till aktieägarna, eller gåva. Vid ersättning för tillskjutet aktieägartillskott ställs samma krav som vid de bolagsrättsliga reglerna om vinstutdelning i ABL.⁴⁴ 17 kap. 3 § ABL fastställer att en värdeöverföring inte får ske om det inte efter överföringen finns full täckning för bundet eget kapital enligt beloppsspärren och anses enligt försiktighetsregeln vara försvarlig med hänsyn tagen till de krav som ställs på verksamhetens art, omfattning, risker, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt. För att bolagstämman skall kunna fatta ett beslut om utdelning till tillskottsgivarna måste därmed kraven i 17 kap. 3 § ABL vara uppfyllda och hänsyn måste tagits till både beloppsspärren och försiktighetsregeln i denna paragraf. Det innebär också att i vanlig ordning måste styrelsen först, innan utdelning eller skuldföring av aktieägartillskottet, fastställa en balansräkning som skall ha tillräckligt med utdelningsbart medel. Efter det att bolagstämman röstat igenom ett beslut om utdelning till tillskottsgivaren har de en skyldighet, precis som vid vanlig utdelning, att skuldföra tillskottet.⁴⁵

---

⁴⁴ Rodhe, "Något om aktieägartillskott", *Balans nr 2, 1981*.

⁴⁵ Prytz och Tamm, *Tillskott utan aktieteckning*, 1995, s 90.

4. Skatterättsligt perspektiv på villkorade aktieägartillskott

4.1 Inledning

Trots att villkorade aktieägartillskott är en mycket vanlig kapitalanskaffningsform finns, som tidigare sagts, ingen varken civilrättslig eller skatterättslig lagstiftning på ämnet. De debatter i juridiska tidskrifter som växte fram under 1980-talet behandlade till exempel hur en ”återbetalning” av ett aktieägartillskott skulle betraktas efter att rättspraxis lagts fram.

4.1.1 Ränta

I tidigare rättsfall från 1940-talet var uppfattningen annorlunda jämfört med vad som framgår av senare praxis. Tidigare ansågs en årlig ränta på villkorade aktieägartillskott avse ränta på bolagets skuld och således vara avdragsgill.⁴⁶ Professor Grosskopf skriver i en artikel i *Skattenytt* från år 1985 att Regeringsrätten hänvisat till att den ”tidigare vedertagna uppfattningen att tillskottet skatterättsligt har karaktär av skuld”⁴⁷ lade grunden till att ränta på villkorade aktieägartillskott då ansågs avdragsgilla i bolaget. Ränta på ett villkorat aktieägartillskott var enligt Grosskopf endast en ersättning till tillskottsgivaren för förlusten på kapitalavkastningen som tillskottsgivaren annars kunnat erhålla på kapitalet om det inte tillskjutits bolaget utan placerats någon annanstans.⁴⁸ Röntan skulle därmed inte ge tillskottsgivaren några extra förmåner utöver vad givaren annars skulle erhållit enligt Grosskopf och någon annan bedömning än att röntan skulle vara avdragsgill för bolaget kunde han inte heller ge.⁴⁹

Avdragsrätten för ränta på villkorade aktieägartillskott har dock prövats i RÅ 1987 ref. 145. I den domen gick de ifrån uppfattningen från tidigare praxis, som till exempel förhandsbeskedet, RÅ 1985 Aa 144. Dåvarande Riksskattenämnden som sedan Regeringsrätten följde ansåg i detta fall att ränta på aktieägartillskott var för bolaget en avdragsgill kostnad i den mån det för bolaget uppkommit en ”ovillkorlig skyldighet” att betala ränta. Rodhe tolkade denna rättspraxis som att ”ränteförpliktelser” kunde

---

⁴⁶ Grosskopf, *Skattenytt nr 8-9*, 1985, s 308.

⁴⁷ Grosskopf, *Skattenytt nr 8-9*, 1985, s 308.

⁴⁸ Grosskopf, *Skattenytt nr 8-9*, 1985, s 309.

⁴⁹ Grosskopf, *Skattenytt nr 8-9*, 1985, s 309.

förekomma med hjälp av avtal mellan ägarna och då vara avdragsgillt.⁵⁰ Prytz och Tamm menade också att ”räntan” måste likt all utdelning röstas igenom på bolagsstämman i enlighet med ABL:s regler och företrädesrätten till denna utdelning bör tillskottsgivaren således villkora om med övriga aktieägare genom aktieägaravtalet.⁵¹

I RÅ 1987 ref. 145 dömde dock Regeringsrätten att ränta på villkorade aktieägartillskott inte var avdragsgillt för bolaget vilket motiverades med att det för bolaget inte föreligger någon förpliktelse som kan jämföras med en skuld på vilken ränta kan tas ut. Trots RÅ 1985 Aa 144 dömde Regeringsrätten i RÅ 1987 ref. 145 således det motsatta. Regeringsrätten dömde att en ”ovillkorlig skyldighet” inträder först när bolagsstämman beslutat om utdelning till tillskottsgivaren. För tiden innan föreligger ingen förpliktelse som kan likas en skuld så någon ränta kan inte tas ut, utan ”räntan” skall ses som utdelning. Bolaget får därför endast göra avdrag för räntor i avseendet då utdelning till tillskottsgivaren röstats igenom men ännu är kvar hos bolaget. Ett villkorat aktieägartillskott anses efter att beslut om utdelning gjorts ha omvandlats till en skuld och skall då tas upp som skuld i balansräkningen.⁵²

Utgången i RÅ 1987 ref. 145 stämmer civilrättsligt och skatterättsligt överens. Avdrag på ränta medges inte på villkorade aktieägartillskott så länge det i bolaget redovisas som ett tillskott eftersom det då skall ses och beskattas som utdelning. Avdrag för ränta föreligger följaktligen endast från den tid då bolagsstämman fattade beslut om utdelning till tillskottsgivarna, det vill säga då tillskottet skuldförts i bolaget.⁵³ Den skatterättsliga bedömningen av tillskott när det gäller avdragsrätten stämmer därmed överens med den civilrättsliga där tillskott inte heller kunde göra upphov till några ränteutbetalningar förrän beslut om utdelning röstats igenom.

4.1.2 Återbetalning

Ett aktieägartillskott skall inte beskattas vid tillskjutandet hos det mottagande bolaget och på grund av reciprocitetsprincipen är det således inte heller avdragsgillt hos givarna.⁵⁴ Riktigt lika enkelt är det dock inte att slå fast hur en återbetalning av tillskottet skatterättsligt skall behandlas.

I SkU 1984/85:2 ansågs villkorade aktieägartillskott kunna ses som en form av lån utan säkerhet eftersom ”återbetalning” endast sker om bolaget genererar vinst i framtiden.⁵⁵ Det torde dock inte kunna läggas någon större vikt på dessa förarbeten eftersom det inte gjordes någon lagreglering utan endast diskuterades om aktieägartillskott i förbifarten. Tillskottet redovisas dock inte heller som ett lån då detta skulle öka skulderna i bolaget och inte rädda bolaget från en kapitalbrist. Ett villkorat aktieägartillskott anses ändå

---

⁵⁰ Rodhe och Grosskopf, ”Ytterligare något om aktieägartillskott”, *Balans nr 10, 1986*.

⁵¹ Prytz och Tamm, *Tillskott utan aktieteckning*, 1995, s 73.

⁵² Oppenheimer, Blomberg, Persson och Reiner, *Företag i kris*, 2004, s 373.

⁵³ SKV 336 utgåva 10, 2011, s 70.

⁵⁴ SOU 1964:29, *Koncernbidrag m.m.*, s 55.

⁵⁵ SkU 1984/85:2, *Om vissa företagsskattefrågor m.m.*, s 8.

skatterettsligt vara en skuld oberoende om det är villkorat mot bolaget eller mot övriga aktieägare.⁵⁶ Detta resulterar i att det inte kommer att beskattas som utdelning utan som återbetalning av lån. Skatterettsligt torde begreppet återbetalning därmed kunna användas utan att förvirra då det skattemässigt ses som om bolaget återbetalar tillskottet och inte likt civilrätten där det endast är en företrädesrätt till utdelning som inträder.

Ett ovillkorat aktieägartillskott utgör en förmögenhetsöverföring till bolaget och kommer att beskattas som utdelning om en återbetalning skulle ske. Detta torde vara på grund av att värdet på tillskottet läggs på anskaffningsutgifterna för givarens aktier i bolaget vid en realisationsvinst/förlust beräkning. Vid villkorade aktieägartillskott räknas inte värdet med på anskaffningskostnaden för givarens aktier eftersom det skatterettsligt betraktas som ett lån.⁵⁷ Detta kan tyckas vara obefogat eftersom det bolagsrättsligt inte görs någon skillnad på villkorade och ovillkorade aktieägartillskott så torde de inte behandlas på olika sätt skatterettsligt heller.

4.1.2.1 Beskattas som utdelning

I RÅ 1983 1:42 hade Regeringsrätten inställningen att en återbetalning av ett aktieägartillskott skulle beskattas som inkomst av kapital hos mottagaren. Rättsfallet handlar om bolaget Aktiebolaget Damklädningar som mottagit ett villkorat aktieägartillskott från deras helägda moderbolag Rang Invest som de redovisat inom linjen under rubriken ansvarsförbindelse. Regeringsrätten presenterade som förhandsbesked i ärendet att om en ”återbetalning” sker skulle detta skatterettsligt beskattas så som utdelning i enlighet med reglerna i ABL. Det var en strikt civilrättslig bedömning som Regeringsrätten lade till grund för sin dom. Rodhes artikel i Balans från år 1981⁵⁸ kan ha varit ett skäl till denna utgång trots att Rodhe där inte gav någon skatterättslig syn på det hela.

Före rättspraxis från RÅ 1983 1:42 var dock uppfattningen att återbetalning av villkorade aktieägartillskott skulle skatterettsligt behandlas som återbetalning av lån istället.⁵⁹ Detta kan till exempel utläsas i RÅ 1949 ref. 17, men efter rättsfallet från år 1983 ifrågasattes detta eftersom Regeringsrätten där dömde att återbetalningen skulle jämföras med en utdelning både skatterettsligt och civilrättsligt.⁶⁰

4.1.2.2 Beskattas som återbetalning av lån

I förhandsbeskedet RÅ 1985 1:10 ändrades dock prejudikatet från år 1983 eftersom återbetalningen i denna dom inte skulle betraktas som utdelning utan som återbetalning av ett lån när det återbetalades till de som tillskjutit kapitalet. Dåvarande Riksskatteverkets nämnd hänvisade i rättsfallet dock till vad Rodhe⁶¹ uttalat sig om, att

---

⁵⁶ JP infonet, Tillskott till bolagets kapital, 2008.

⁵⁷ Oppenheimer, Blomberg, Persson och Reiner, *Företag i kris*, 2004, s 371.

⁵⁸ Rodhe, ”Något om aktieägartillskott”, *Balans nr 2, 1981*.

⁵⁹ RÅ 1985 1:10

⁶⁰ RÅ 1985 1:10

⁶¹ Rodhe, ”Något om aktieägartillskott”, *Balans nr 2, 1981*.

villkorade aktieägartillskott vid ”återbetalning” bolagsrättsligt skall betraktas som utdelning men förklarade att oavsett hur det bolagsrättsligt förhöll sig fanns det ingen anledning att frånga den tidigare uppfattningen att det skatterättsligt skulle betraktas som återbetalning av lån.

I förhandsbeskedet RÅ 1985 1:10 hade Gunnar S som ende ägare till bolaget Aimpoint AB lämnat ett villkorat aktieägartillskott. Gunnar hade inte yrkat något avdrag för utgiften och bolaget hade tagit upp tillskottet som en villkorad skuld vid lämnandet. I förhandsbeskedet avsåg Gunnar att återta en del av tillskottet och eventuellt avyttra aktierna i bolaget. Regeringsrätten framförde i sin dom att avyttring av aktierna i förbindelse med övertagandet av det villkorade aktieägartillskottet skulle behandlas var för sig. Gunnar hade således inte möjlighet att vid beräkning av realisationsvinst/förlust vid avyttring av aktierna räkna med tillskottet som anskaffningskostnad.

Dåvarande Riksskatteverket redogjorde för att en återbetalning av tillskottet måste följa reglerna i ABL om utdelning. De ansåg dock att bedömningen ur skatterättsligt hänseende var annorlunda i jämförelse med den bolagsrättsliga bedömningen. Uppfattningen var den att återbetalning inte skulle utlösa någon beskattning eftersom det skulle ses som återbetalning av lån och inte som utdelning. Riksskatteverkets nämnd som Regeringsrätten sedan följde lade tyngden i sitt beslut på att framföra bland annat vilka förutsättningar som fanns för att en återbetalning skulle beskattas som utdelning. I princip skulle utdelning för mottagaren utgöra avkastning på det i bolaget investerade kapitalet vilket inte var fallet vid en återbetalning av ett aktieägartillskott eftersom mottagaren endast erhöll vad som tidigare tillskjutits. Hur det förhöll sig bolagsrättsligt ansåg nämnden inte ha någon betydelse och att gå ifrån den tidigare uppfattningen innan RÅ 1983 1:41 saknade anledning. Riksskatteverkets nämnd ansåg följaktligen att rättsfallet från år 1983 inte kunde ”tillskrivas generell räckvidd”. Regeringsrätten markerar dock ingen ändring av sin tidigare rättspraxis.

Aktiebolagslagen har bland annat som syfte att skydda borgenärerna medan skatterätten är till för att beskatta inkomster.⁶² Bolagsrättsligt ses ersättningen till tillskottsgivaren som utdelning och tas därmed från bolagets utdelningsbara medel med en avtalad företrädesrätt för tillskottsgivarna men det torde vara så att Regeringsrätten skatterättsligt inte anser att återbetalningen skall ses som en intäkt för aktieägaren utan som en återbetalning och således inte drabbas av någon beskattning. Det förkommer således en konflikt mellan skatterätten och bolagsrätten om vad ett villkorat aktieägartillskott är och hur det skall behandlas. Bolagsrättsligt rör det sig inte om någon återbetalning så det torde således inte skatterättsligt heller finnas något att återbetala eftersom ingen skuld hos bolaget får förekomma och binda bolaget till förpliktelser. I professor Thorells analys av rättsfallet RÅ 1985 1:10 framför han att den bolagsrättsliga klassificeringen av ersättningen för ett aktieägartillskott som utdelning i skatterättsligt hänseende endast har

---

⁶² Algotsson, *Skattenytt nr 10*, 1993.

betydelse för att bedöma om det är ”tillåtet med en återbetalning”.⁶³ När förutsättningarna för utdelning är uppfyllda är det tillåtet med återbetalning om tillskottet då skuldförs i bolaget och förs som en fordran hos tillskottsgivaren.⁶⁴ Civilrättsligt torde det inte vara ”tillåtet med en återbetalning” eftersom bolaget inte skall ingå några förpliktelser och någon återbetalning får därmed inte ske.

RÅ 1983 1:42 rörde återbetalningen till annan person än den som tillskjutit tillskottet vilket eventuellt kan tyda på att det synsättet inte är helt oaktuellt.⁶⁵ Räckvidden på prejudikatet har dock inskränkts ytterligare genom RÅ 1988 ref. 65 där Regeringsrätten dömde att en person som förvärvat rätten till ”återbetalning” av ett villkorat aktieägartillskott från en annan aktieägare skatterättsligt inte var skyldig att skatta vid en återbetalning eftersom det då skulle ses som återbetalning av lån. Dåvarande Riksskatteverkets nämnd tolkade tidigare rättspraxis på det sätt att ”återbetalning” av villkorade aktieägartillskott skatterättsligt normalt skulle behandlas som återbetalning av lån i enlighet med vad som sagts i RÅ 1985 1:10 men om särskilda omständigheter förelåg kunde återbetalningen betraktas som utdelning i enlighet med RÅ 1983 1:42.⁶⁶ Några särskilda omständigheter ansågs dock inte föreligga i detta fall.

Sammanfattningsvis kan sägas att återbetalning av ett villkorat aktieägartillskott skatterättsligt behandlas som återbetalning av lån oberoende om återbetalningen sker till den som tillskjutit tillskottet eller någon annan som övertagit dess återbetalningsrätt.⁶⁷ Skatterätten och civilrätten stämmer i detta avseende således inte överens eftersom det civilrättsligt inte finns något att återbetala utan endast villkorats om en företrädesrätt till utdelning. Det blir däremot skatterättsligt förvisso en kapitalvinstbeskattning om ägaren gör en kapitalvinst vid mottagen återbetalning, det vill säga om återbetalningen är större än vad tillskottet var.⁶⁸

Syftet med villkorade aktieägartillskott är att de inte skall binda bolaget, slippa att skuldföras och rädda bolaget från en eventuell kapitalbrist. Att det skatterättsligt kan behandlas som om det är en skuld som återbetalas torde enligt min åsikt vara en mindre lämplig skildring av dess syfte. Om de skatterättsliga effekterna kunde uppnås även efter att en harmonisering av skatterätten och civilrätten gjorts torde avvikelserna mellan rättsområdena kunna försvinna.

4.1.2.3 Återbetalning av aktieägartillskott med värdelösa fordringar

År 2009 behandlade Regeringsrätten i RÅ 2009 ref. 47 två ytterligare mål som belyste villkorade aktieägartillskott. Rättsfrågan i mål 2646-07 och 3200-07 i RÅ 2009 ref. 47

⁶³ Thorell, *Skattefrågor vid villkorade tillskott*, 1988, s 137.

⁶⁴ Thorell, *Skattefrågor vid villkorade tillskott*, 1988, s 137.

⁶⁵ Lodin, Lindencrona, Melz och Silfverberg, *Inkomstskatt - En läro- och handbok i skatterätt*, 2009, s 380.

⁶⁶ RÅ 1988 ref 65.

⁶⁷ SKV 336 utgåva 10, 2011, s 69.

⁶⁸ Lodin, Lindencrona, Melz och Silfverberg, *Inkomstskatt - En läro- och handbok i skatterätt*, 2009, s 380.

var om ersättning till tillskottsgivaren av ett tillskott, av i praktiken värdelösa fordringar på bolaget, skulle betraktas som utdelning eller som återbetalning av tillskottet.

I mål 2646-07 försattes moderbolaget Utveckling AB Optimum och dess dotterbolag Optimum Kredit AB i konkurs. Bolagen hade vid konkursen fordringar på koncernbolaget Tira AB vilka samma år förvärvats av en fysisk person tillsammans med hälften av Tira AB:s aktier. Fordringarna omvandlades senare till ett villkorat aktieägartillskott som senare utgav en utdelning vilken togs upp som intäkt i inkomstslaget kapital efter avdragen anskaffningskostnad i taxeringen. Rättsfrågan gällde hur utbetalningen skatterättsligt skulle behandlas.

I mål 3200-07 ägde den fysiska personen Ivar G samtliga aktier i ett moderbolag i Luxemburg som hade ett svenskt dotterbolag Englabo AB. Englabo AB förvärvade aktier i Jäxbo AB från ett företag samtidigt som Ivar från samma företag förvärvade företrädesrätten till utdelning från ett tidigare tillskjutet villkorat aktieägartillskott. Efter ett koncernbidrag erhöles röstades det på bolagstämman igenom att utdelning av aktieägartillskottet skulle göras till Ivar. Ivar deklarerade en intäkt efter avräkning av anskaffningskostnaden för tillskottet i sin taxering som togs upp till beskattning med 30 % skatt i inkomstslaget kapital.

Utbetalningarna bedömdes som utdelning i båda målen till det belopp som översteg anskaffningskostnaden för tillskottet. Anskaffningskostnaden för tillskottet beskattades således inte utan endast kapitalvinsten som gjorts på tillskottet. Eftersom de var verksamma ägare i bolagen skulle beskattningen av beloppet som översteg anskaffningskostnaden ske i enlighet med fåmansföretagsreglerna i 57 kap. IL. Det blir då i enlighet med 57 kap. 2 § och 20-22 §§ IL en fördelning mellan inkomstlagen tjänst och kapital.

I det senare fallet dömde Regeringsrätten att en beskattning med ovan nämnda synsätt endast kunde gälla inom ramen för en tillämpning av skatteflyktslagen, SKFL. I enlighet med 2 § SKFL skall vid taxeringen hänsyn inte tas till en rättshandling om ”1. rättshandlingen, ensam eller tillsammans med annan rättshandling, ingår i ett förfarande som medför en väsentlig skatteförmån för den skattskyldige, 2. den skattskyldige direkt eller indirekt medverkat i rättshandlingen eller rättshandlingarna, 3. skatteförmånen med hänsyn till omständigheterna kan antas ha utgjort det övervägande skälet för förfarandet och 4. en taxering på grundval av förfarandet skulle strida mot lagstiftningens syfte som det framgår av skattebestämmelsernas allmänna utformning och de bestämmelser som är direkt tillämpliga eller har kringgåts genom förfarandet”.

Genom sitt ägande av moderbolaget hade Ivar kontrollerat övriga bolag och en utdelning på värdet av aktieägartillskottet skulle inte ha kommit till stånd om inte koncernbidraget tillförts. Det framgår således klart att det egentliga skälet till koncernbidraget varit att utdelning skulle göras så att Ivar kunde lyfta vinstmedel från koncernen med förhoppning om beskattning i enbart inkomstslaget kapital och inte falla under de speciella reglerna i 57 kap. IL. Regeringsrätten fann således att punkterna 1-4 i 2 § SKFL var uppfyllda och

att Ivar skulle beskattas som om han erhållit utdelning från moderbolaget och därmed drabbas av fåmansföretagsreglerna. Sammanfattningsvis kan således sägas att det synes krävas att återbetalningen måste ske med vinstmedel som bolaget själv genererat för att inte dömas för skatteflykt.

Om ersättningen till tillskottsgivarna inte skatterättsligt skulle betraktas som återbetalning av lån utan som den civilrättsliga bedömningen som utdelning skulle således vid fåmansbolag tillskjutarna drabbas av fåmansföretagsreglerna och eventuellt tvingas beskatta för delar av utdelningen i inkomstslaget tjänst. Det skulle också bidra till att redan beskattade pengar beskattas på nytt vid ”återbetalningen”. Villkorade tillskott torde enligt min åsikt likt ovillkorade tillskott istället öka anskaffningskostnaderna för tillskottsgivarens aktier och således vid en avyttring av aktierna minska dess realisationsvinstbeskattning eller öka dess förlustavdrag som ersättning för tillskottet.

4.1.3 Koncernbidrag

Koncernbidrag är en form av kapitalöverföring mellan bolag i samma koncern. Bidragets ekonomiska innebörd kan vara att bland annat minimera koncernens skatt genom att förflytta vinsten mellan bolagen.⁶⁹ Koncernbidrag i uppåtstigande led kan jämföras med utdelning där givaren minskar fritt eget kapital och mottagaren redovisar en finansiell intäkt.⁷⁰ Koncernbidrag i nedstigande led, från moderbolag till dotterbolag kan jämföras med ett ovillkorat aktieägartillskott.⁷¹ Koncernbidrag redovisas där genom att givaren ökar posten ”andelar i koncernföretag” och mottagaren ökar fritt eget kapital.⁷² Koncernbidraget är en avdragsgill kostnad från det givande bolaget och en skattepliktig intäkt för det mottagande bolaget i enlighet med 35 kap. 1 § IL.

Ett aktieägartillskott från ett moderbolag till ett helägt dotterbolag är som tidigare sagts inte avdragsgillt hos moderbolaget och således inte heller skattepliktigt hos dotterbolaget vid mottagandet. En överföring från ett moderbolag till dotterbolag kan vara både ett koncernbidrag och ett aktieägartillskott beroende på hur moderbolaget klassificerar det. Vid gränsdragningen mellan koncernbidrag och aktieägartillskott hänvisas det till bolagets egen rubricering av överföringen.⁷³ Det är sålunda den skattskyldige som får avgöra om det i skattehänseende skall behandlas som ett koncernbidrag eller ett aktieägartillskott.⁷⁴ Varken ett koncernbidrag eller ett aktieägartillskott får dock framstå som ett lån eftersom det då måste skuldföras i bolaget.⁷⁵

Ett aktieägartillskott tas från fritt eget kapital och således från redan beskattade pengar och ger inga avdrag i det givande bolaget och inte heller några skattekonsekvenser för det

---

⁶⁹ SKV 305 utgåva 1, 2004, s 347.

⁷⁰ SKV 305 utgåva 1, 2004, s 347.

⁷¹ Sandström, *Svensk aktiebolagsrätt*, 2010, s 301.

⁷² URA 7 koncernbidrag och aktieägartillskott, 2001.

⁷³ SOU 1964:29, *Koncernbidrag m.m.*, s 83.

⁷⁴ Klercker, *Skatteproblem för företagen*, 1971, s 55.

⁷⁵ SOU 1964:29, *Koncernbidrag m.m.*, s 83.

mottagande bolaget. Ett koncernbidrag däremot tas ur obeskattade medel och är avdragsgillt i det givande bolaget och skall tas upp till beskattning i det mottagande bolaget om det inte räknas av från förluster. Skatterättsligt är skillnaden således i vilket bolag som bolagen vill ta upp vinsten. Om moderbolaget tillför dotterbolaget ett koncernbidrag tas det upp till beskattning i dotterbolaget medan ett aktieägartillskott redan är bolagsbeskattat i moderbolaget innan det förs över till dotterbolaget. En ”återbetalning” av koncernbidraget blir utdelning av näringsbetingade aktier från dotterbolaget till moderbolaget vilket inte skall tas upp till beskattning i enlighet med 25a kap. 5 § IL. Vid aktieägartillskott skall det inte heller tas upp till beskattning i moderbolaget eftersom det ses som återbetalning av lån. Det hade också på grund av reglerna i 25a kap. 5 § IL inte blivit någon beskattning vid återbetalning även om det likt det civilrättsliga perspektivet hade utgjort utdelning. Skatterättsligt vid koncerner spelar det således ingen roll om ersättningen till de som tillskjutit ett villkorat aktieägartillskott betraktas som utdelning eller som återbetalning av lån.

4.1.4 Omvandling

4.1.4.1 Omvandling från ett villkorat till ett ovillkorat aktieägartillskott

En omvandling av villkorade aktieägartillskott till ovillkorade är möjlig men huruvida omvandlingen utlöser några skattekonsekvenser är osäkert och har lett till många debatter genom åren. Den vanligaste synen är den att det inte utlöser några omedelbara skattekonsekvenser utan behandlas likt tillskjutandet av ett ovillkorat aktieägartillskott. Som tidigare nämnts räknas då värdet på tillskottet med som en del av omkostnadsbeloppet för givarens aktier i bolaget.⁷⁶

I en artikel i Skattenytt från år 1993 kritiserar skattejuristen Palmström och advokaten Fredriksson dock denna behandling.⁷⁷ De ansåg att, i enlighet med vad Regeringsrätten uttalade sig om i RÅ 2002 ref. 107, skulle det ovillkorade aktieägartillskottet ses som om ett nytt tillskott givits och skulle då på nytt värderas.

RÅ 2002 ref. 107 handlade om P.W. som tillskjutit ett villkorat aktieägartillskott som sedan omvandlats till ett ovillkorat. När bolaget sedan försattes i konkurs yrkade P.W. på en realisationsförlust på sina aktier. Han yrkade att omkostnadsbeloppet på aktierna stigit med värdet på aktieägartillskottet. Regeringsrätten konstaterade dock att när tillskottet omvandlades skulle dess marknadsvärde vid omvandlingstillfället vara avgörande för vilket värde som skulle påföras anskaffningsutgifterna. I detta fall var marknadsvärdet vid omvandlingen värdelöst på grund av att företaget var på obestånd redan innan omvandlingen. Att avstå från villkoret om återbetalning innebar därmed inte ett lämnande av ett ovillkorat aktieägartillskott och medförde för P.W. således inte en höjning av omkostnadsbeloppet. Avgörande för om omkostnadsbeloppet skall öka är på vilket sätt aktierna kan sägas ha förbättrats efter omvandlingen eftersom det är på grund av att de ovillkorade aktieägartillskotten utgör en förbättringsutgift som omkostnadsbeloppet

⁷⁶ SKV 336 utgåva 10, 2011, s 68.

⁷⁷ Palmström och Fredriksson, *Skattenytt nr 11*, 1993.

ökar.⁷⁸ Omkostnadsbeloppet är nämligen i enlighet med 44 kap. 14 § IL anskaffningsutgifter plus förbättringsutgifter. Om värdet vid en omvandling från villkorat till ovillkorat aktieägartillskott inte är värdelöst ökar värdet på samtliga aktier i bolaget eftersom övriga aktieägares möjlighet till utdelning ökar då företrädesrätten till utdelning för tillskjutaren av det villkorade aktieägartillskottet inte längre föreligger.⁷⁹ Omkostnadsbeloppet för den som tillskjutit tillskottet ökar med det omvandlande villkorade tillskottets värde eftersom det är detta värde som är givarens förbättringsutgift. Ett värdelöst värde vid en omvandling ökar inte omkostnadsbeloppet eftersom det inte förbättrar aktierna då aktieägarnas möjlighet till utdelning inte ökar om bolaget är på obestånd eftersom ingen utdelning då är möjlig.⁸⁰ Den som tillskjuter det nya ovillkorade aktieägartillskottet har inte heller haft någon utgift eftersom tillgången, det villkorade aktieägartillskottet, som tillskjuts var värdelöst.⁸¹

Som kan förstås finns det skattemässiga skäl att innan en befarad konkurs vilja omvandla villkorade aktieägartillskott till ovillkorade för att kunna öka omkostnadsbeloppet på aktieinnehavet för att ha möjlighet att göra avdrag för kapitalförlust vid avyttringen av aktierna. Rättspraxis sätter dock stopp för detta med tanke på att effekterna som eftersträvas försvinner då Regeringsrätten dömde att värdet var värdelöst om bolaget var på obestånd vid omvandlingen.

Enligt Skatteverkets ställningstagande ses en omvandling från en fordran eller ett villkorat aktieägartillskott till ett ovillkorat som en avyttring av fordringen eller det villkorade tillskottet.⁸² Det omvandlades marknadsvärde läggs då till anskaffningsutgifterna för givarens aktier när det ovillkorade tillskottet erhålls av bolaget. Om bolaget vid omvandlingstillfället inte är på obestånd och värdet inte anses vara värdelöst ökar således aktiernas omkostnadsbelopp. Om det framgår att det är osannolikt att det villkorade tillskottet kommer att fullt ut ”återbetalas” kan därmed tillskottet ha ett annat värde än det nominella.⁸³ Det ovillkorade tillskottet, och det vill säga värdet som anskaffningskostnaden ökar med, kan därmed inte ha ansetts gjorts med högre belopp än fordringens eller det villkorliga tillskottets marknadsvärde vid omvandlingstillfället.⁸⁴ Ett villkorat aktieägartillskott på exempelvis nominellt 1 miljon kronor som vid tidpunkten för omvandling till ett ovillkorat tillskott endast anses ha värdet 600 000 kronor ökar följaktligen anskaffningskostnaderna på aktierna för tillskottsgivaren med 600 000 kronor. Det villkorade tillskottet anses som tidigare nämnt avyttrat och ett förlustavdrag på 400 000 kronor kan således medges. Sker däremot en omvandling när bolaget är på obestånd som i fallet ovan, RÅ 2002 ref. 107, anses det villkorade tillskottet

⁷⁸ Palmström och Fredriksson, *Skattenytt nr 11*, 1993.

⁷⁹ Palmström och Fredriksson, *Skattenytt nr 11*, 1993.

⁸⁰ Palmström och Fredriksson, *Skattenytt nr 11*, 1993.

⁸¹ Palmström och Fredriksson, *Skattenytt nr 11*, 1993.

⁸² Skatteverkets ställningstaganden, *förluster på fordringar på eget bolag*, 2009.

⁸³ Skatteverkets ställningstaganden, *förluster på fordringar på eget bolag*, 2009.

⁸⁴ Skatteverkets ställningstaganden, *förluster på fordringar på eget bolag*, 2009.

vara näst intill värdelöst och någon ökning av anskaffningsutgiften görs inte. Hur tillskottet skall värderas är en bevisfråga i varje enskilt fall.⁸⁵

I enlighet med 44 kap. 8 § IL anses ett värdepapper avyttrat om bolaget försätts i konkurs. Aktierna saknar då värde och en kapitalförlust uppkommer. Ett ovillkorat tillskott höjer omkostnadsbeloppet på tillskottsgivarens aktier och innefattas således vid avdrag för realisationsförlust. Villkorade däremot höjer inte omkostnadsbeloppet och något avdrag vid realisationsförlust kan inte göras. Palmström och Fredriksson ansåg att rätten till avdrag för villkorade aktieägartillskott vid en konkursituation borde lagstadgas då de inte bedömde att några skäl att behandla ovillkorade och villkorade tillskott olika i den situationen förelåg.⁸⁶

Vid en avyttring av aktier när det gäller juridiska personer spelar det ingen roll om det är ett villkorat eller ovillkorat tillskott eftersom näringsbetingade andelar inte realisationsvinstbeskattas och är således inte heller avdragsgill vid en förlust i enlighet med 25a kap. 5 § IL.

4.1.4.2 Omvandling från en fordran till ett villkorat aktieägartillskott

En aktieägare kan om så önskas omvandla sin fordran på bolaget till ett ovillkorat eller villkorat aktieägartillskott för att rädda bolaget från till exempel en likvidation om bolaget saknar täckning för mer än halva aktiekapitalet. Genom omvandlingen minskar bolagets skulder och fritt eget kapital ökar med fordringens marknadsvärde. Marknadsvärdet på fordringen kan dock tänkas vara nästintill värdelöst om en omvandling till ett villkorat aktieägartillskott görs på grund av kapitalbrist eftersom återbetalning av skulden troligtvis inte fullständigt kommer att ske vid en likvidation. Anskaffningsvärdet på det villkorade tillskottet motsvarar alltså fordringens marknadsvärde vid omvandlingen. Vid en eventuell framtida utdelning om bolaget gått med vinst och således uppburit utdelningsbart medel kommer den som tillskjutit det villkorade tillskottet, det vill säga den som omvandlat sin fordran, att göra en realisationsvinst vilket skall tas upp till beskattning.⁸⁷ Den skattskyldige kommer därmed att bli realisationsvinstbeskattad vid utdelningen av det villkorade tillskottet på värdet som överstiger anskaffningskostnaden för tillskottet, det vill säga skillnaden mellan fordringens belopp och dess marknadsvärde om hela fordringen återbetalas.

En omvandling av en fordran till ett villkorat aktieägartillskott anses dock i sin helhet utgöra en avyttring av fordran och förlustavdrag kan således göras redan vid omvandlingstillfället. Enligt Skatteverkets ställningstagande utgör en omvandling av en fordran till ett villkorat aktieägartillskott en avyttring eftersom det kan ses som ett byte.⁸⁸ De drog denna slutsats från mål 2646-07 där Regeringsrätten uttryckte att en omvandling av en fordran på bolaget till ett villkorat tillskott innebar att en kapitalvinstbeskattad

⁸⁵ Skatteverkets ställningstaganden, *förluster på fordringar på eget bolag*, 2009.

⁸⁶ Palmström och Fredriksson, *Skattenytt nr 11*, 1993.

⁸⁷ Palmström och Fredriksson, *Skattenytt nr 11*, 1993.

⁸⁸ Skatteverkets ställningstaganden, *förluster på fordringar på eget bolag*, 2009.

tillgång ersattes av en annan redan kapitalvinstbeskattad tillgång, det vill säga det villkorade tillskottet. Skatteverket anser således att avdrag för förlust förekommer vid omvandlingen och omkostnadsbeloppet för fordringen får således dras av. Anskaffningskostnaden för det villkorade aktieägartillskottet utgörs på det sättet av marknadsvärdet av fordringen vid omvandlings tillfället.⁸⁹ Enligt 25a kap. 19 § IL får en realisationsförlust som avser en fordran på ett annat företag i intressegemenskap inte dras av, så avdrag för förluster vid omvandling till villkorade aktieägartillskott som lämnats inom en koncern tillåts inte. Avdrag för förlust gäller således enbart om det är en fysisk person som är aktieägare.

---

⁸⁹ Skatteverkets ställningstaganden, *förluster på fordringar på eget bolag*, 2009.

5. En kritisk analys av villkorade aktieägartillskott till bolag med en ägare

5.1 Inledning

I RÅ 2002 ref. 106 uttalade Regeringsrätten att villkorade aktieägartillskott normalt i princip var ett avtal om tillskott som ingicks av tre parter, tillskottsgivarna, bolaget och övriga aktieägare. Den som tillskjuter kapitalet och bolaget kom överens om att ett aktieägartillskott skulle ges respektive mottagas. Tillskottsgivarna och övriga aktieägare i bolaget ingick ett avtal om att utdelning skulle röstas igenom på framtida bolagstämma med företrädesrätt för tillskottsgivarna. Bolaget som mottar aktieägartillskottet medverkade således i förfarandet men hade en passiv roll och ingick således inga förpliktelser om återbetalning.

Både villkorade och ovillkorade aktieägartillskott kan i praktiken ges till aktiebolag med endast en ägare. Ägaren och således även givaren av ett aktieägartillskott kan vara en fysisk eller juridisk person där den juridiska tillskottsgivaren följaktligen är bolagets helägda moderbolag. Ovillkorade aktieägartillskott är ett kapitaltillskott som inte bidrar därmed till några ytterligare komplikationer även om det endast finns en aktieägare i bolaget. Men vad gäller vid villkorade aktieägartillskott när ett avtal mellan aktieägarna om företrädesrätt till utdelning skall uppställas och det bara finns en ägare?

5.2 Civilrättsligt perspektiv

Ur bolagsrättslig synpunkt kan inte ett aktieägartillskott återbetalas förrän bolaget gått i konkurs eftersom det alltid ses som ovillkorat oavsett om det rubricerats som villkorat eller inte. Skatterättsligt däremot kan ett villkorat aktieägartillskott återbetalas innan en konkurs.⁹⁰ Enligt bolagsrätten kan rätten till återbetalning inte utformas som ett gentemot bolaget villkorat avtal. Bolagsrättsligt finns inget villkor. Villkoret är istället ett avtalsrättsligt förhållande mellan övriga aktieägare och tillskottsgivaren om företrädesrätt vid framtida utdelningar. Ett villkorat aktieägartillskott innefattar således två rättsligt fristående förhållanden, dels det ovillkorade förhållandet till bolaget och dels det villkorade förhållandet mellan aktieägarna och tillskottsgivaren som träffat avtal om

---

⁹⁰ Arvidsson, *Svensk skattetidning nr 9*, 2000, s 862.

företrädesrätten.⁹¹ Företrädesrätten kan om avtalet inte stadgar något förbud även överlåtas till någon annan.⁹²

För att ett avtal skall upprättas förutsätts att det finns minst två parter som kommer överens om att binda ett avtal. Huvudregeln i 1 § AvtL fastslår att ett bindande avtal föreligger när ena parten lämnat ett anbud som den andra parten accepterar. I bolag med endast en ägare har tillskottsgivaren ingen annan aktieägare att sluta ett aktieägaravtal med villkor om företrädesrätt till utdelning med eftersom ett avtal inte kan slutas med endast en part. Det villkorade aktieägartillskottet blir således civilrättsligt jämställt med ett ovillkorat.⁹³ Detta beror på att det bolagsrättsligt inte finns något villkor och det avtalsrättsligt endast torde finnas att ett villkor om avtal mellan aktieägarna ingås. Som Grosskopf framhåller i sin artikel i *Skattenytt* från år 1993 förhindrar inte det civilrättsliga synsättet att det skatterättsligt likväl ses som villkorat tillskott.⁹⁴ Enligt rättspraxis har det inte heller ansetts göra någon skillnad skatterättsligt om det är en eller flera ägare. Villkorade aktieägartillskott från bolagets enda aktieägare har i rättspraxis accepterat trots att villkoret inte torde binda någon.

I RÅ 1983 1:42, RÅ 1985 1:10 och RÅ 1988 not. 567 är det bolagets enda aktieägare som tillför ett villkorat aktieägartillskott. Men någon diskussion angående att det endast finns en aktieägare och ingen annan att binda villkoret med framgår inte utan detta bara accepterats utan att ens belysas. Frågan torde dock vara om ett villkor om företrädesrätt verkligen kan bindas i ett bolag med endast en aktieägare. Avtalsrättsligt spelar det ingen roll om aktieägartillskottet är ovillkorat eller villkorat om tillskottet ges från bolagets enda aktieägare eftersom aktieägarna skall behandlas lika vid vinstutdelning och företrädesrätten således inte tillför något nytt än vad som ABL redan avser.⁹⁵ Ett villkor behövs följaktligen endast om inte alla aktieägare i bolaget tillskjuter ett aktieägartillskott i proportion till dess aktieinnehav. I bolag med endast en ägare är bolagstämman mer en formalitet och något aktieägaravtal behövs inte ingås. Den ensamme aktieägaren besitter själv alla aktierna och kan således själv rösta igenom en utdelning. Utdelningsreglerna i ABL om att utdelning endast från ske från utdelningsbart medel måste dock fortfarande uppfyllas. Ett villkorat aktieägartillskott torde därmed vid endast en ägare ses som ett ovillkorat istället eftersom ett avtal kräver mins två parter och således inte i den situationen kan ingås. Min åsikt är att det i rättspraxis behövs en diskussion rörande ämnet för att bringa mer klarhet.

I RÅ 1983 1:42 där Regeringsrätten dömde att utbetalning till det helägda moderbolaget som förvärvat ett villkorat aktieägartillskott skulle vid utdelning av värdet på tillskottet kapitalbeskattas i enlighet med den civilrättsliga utgångspunkten. Det framgår dock inte till vem villkoret var riktat. I rättsfallet framgår endast att tillskottet tillförts med

---

⁹¹ Arvidsson, *Svensk skattetidning nr 9*, 2000, s 864.

⁹² Arvidsson, *Svensk skattetidning nr 9*, 2000, s 864.

⁹³ Oppenheimer, Blomberg, Persson och Reiner, *Företag i kris*, 2004, s 373.

⁹⁴ Grosskopf, "Olovlig vinstutdelning", *Skattenytt nr 3*, 1993.

⁹⁵ Rodhe, "Något om aktieägartillskott", *Balans nr 2*, 1981.

”förbehåll om rätt till återbetalning ur framtida vinstmedel”. Tillskottet hade redovisats under rubriken ansvarsförbindelse med en upplysning om förbehållet men enligt Regeringsrätten inte utgjort någon skuld varken civilrättsligt eller skatterättsligt. I RÅ 1985 1:10 och RÅ 1988 not. 567 där återbetalning av villkorade aktieägartillskott behandlats som återbetalning av lån handlade det om fysiska personer som tillskjutit tillskotten men även där framgick enbart att aktieägarna ”förbehöll sig rätten till återbetalning” och inget om vem villkoret var riktat. Det torde följaktligen belysas att det varken i RÅ 1983 1:42, RÅ 1985 1:10 eller RÅ 1988 not. 567 förts någon diskussion rörande själva villkoren. Det framgår inte vad villkoren innehåller eller om villkoren vid tidpunkten för aktieägartillskottets lämnande varit riktat mot bolaget eller mot övriga aktieägare.

Av NJA 1988 s. 620 framgår dock att ett uppställt villkor, om att ”återbetalning ur bolagets disponibla vinstmedel” skall ske, inte haft syftet att binda bolaget.

När för ett tillskott uppställs villkoret att återbetalning skall ske ur bolagets disponibla vinstmedel, torde det normalt få antas att avsikten är att återbetalning (eller skuldföring av belopp för återbetalning) skall ske i enlighet med de regler i aktiebolagslagen som gäller för utdelning. Av detta följer att ett dylikt villkor inte är på förhand bindande för bolaget. Om den som lämnar tillskottet inte är ensam aktieägare i bolaget, blir således hans rätt att fordra återbetalning beroende av att villkoret binder berörda aktieägare. Att den som lämnar tillskott i praktiken ofta utformar sitt villkor om återbetalning så, att det till synes riktar sig mot bolaget, torde sammanhålla med syftet att undvika att tillskottet eller dess återbetalning får effekter från inkomst- eller gåvoskattesynpunkt som betraktas såsom inte önskvärda.⁹⁶

Villkor utformade på det sättet innebär normalt inte att bolaget blir bundet till att återbetala tillskottet. Villkoret syftar följaktligen till ett avtal mellan övriga aktieägare om att ”återbetalning” skall ske ur disponibel vinst. Begreppet återbetalning förvirrar dock eftersom det inte torde vara någon återbetalningsrätt som villkorats om utan endast en företrädesrätt till utdelning ur disponibel vinst. Begreppet ”förbehåll om rätt till återbetalning ur framtida vinstmedel” användes även vid villkoren i rättsfallen RÅ 1983 1:42, RÅ 1985 1:10 och RÅ 1988 not. 567. Villkoren kan enligt NJA 1988 s. 620 således ses vara riktade mot övriga aktieägare trots detta vaga uttryck. Det torde dock poängteras att NJA 1988 s. 620 är ett nyare rättsfall som vid sin dom tagit de andra rättsfallen i beaktning. Vem villkoren egentligen var riktade mot torde således likväl vara oklart.

Med tanke på att det inte i något av rättsfallen, RÅ 1983 1:42, RÅ 1985 1:10 eller RÅ 1988 not. 567, fanns några andra aktieägare eftersom tillskottsgivarna var de enda ägarna är min åsikt att domarnas räckvidd är tveksam. Ingen diskussion fördes om vad villkoren innebar och mot vem villkoren var riktade. I NJA 1988 s. 620 framgår vikten i att redogöra för vad villkoret innebär och det kan tyckas ha accepterats att villkoren uppställts på de sätten i efterhand enligt detta rättsfall. Begreppet återbetalning kan som sagt också vilseleda om det är menat att villkoret inte binder bolaget. Om villkoret var riktat mot bolaget borde en återbetalning ske som en återbetalning av lån men då torde tillskottet ha skuldförts vid lämnandet och inte räddat bolagen från kapitalbrist.

---

⁹⁶ NJA 1988 s 620, s 645.

Sammantaget kan dock sägas att ett villkorat aktieägartillskott från en juridisk eller en fysisk person till deras helägda bolag accepterats i rättspraxis utan diskussion. Det torde tyda på att mot vem villkoret var riktat inte helt varit klart. Om villkoren riktades mot bolaget fanns det ingen anledning till att diskutera frågan men då torde tillskottet istället redovisats som en skuld vid mottagandet.

Klercker skriver i sin bok från år 1971 att villkorade tillskott brukar lämnas bundna med villkoret om återbetalning och är således ett slags lån som dock i förmånsrättshänseende placeras sämre än övriga skulder.⁹⁷ Det framgår även att det klart skall dokumenteras att det rör sig om ett villkorat aktieägartillskott och att det mottagande bolaget måste bokföra det som en villkorad skuld och i sin förvaltningsberättelse ange dess karaktär. Vid återbetalning måste det redovisas för skattemyndigheterna att återbetalning gjorts av den bokförda villkorade skulden. Han skriver att ”rent bokföringsmässigt synes man då vara försvarad med att inte bokföra återbetalningen över vinst- och förlustkontot”⁹⁸. Han nämner ingenstans mot vem villkoret är riktat här heller. Ingenstans nämns att avtalet skall vara mellan övriga aktieägare. Boken har sin utgångspunkt i att det är ett helägt moderbolag som tillskjuter det villkorade tillskottet och eftersom det då inte funnits några andra aktieägare att villkora mot kan det tänkas ha varit ämnat att villkoras mot bolaget eftersom inget annat framgår. Min uppfattning är den att det är oklart om kanske uppfattningen av villkoren förr kan ha varit ämnade att villkora bolaget till en återbetalning och att det i senare rättspraxis inte diskuterats utan endast följt samma mönster trots att det nu framgår klart att bolaget inte får binda sig till några förpliktelser. SOU 1941:9 kan tyckas, som nämnts ovan, också visa att villkorade aktieägartillskott kan ha varit avsedda att riktas mot bolaget. Vem villkoret riktas mot vid bolag med bara en ägare torde till följd av detta inte heller tagits upp till diskussion.

Om mitt påstående stämmer verkar det följaktligen som om ett villkorat aktieägartillskott riktat mot bolaget förr kunde öka bolagets ekonomiska ställning. Men idag efter NJA 1988 s. 620 framgår det klart att ett villkorat aktieägartillskott måste vara riktat mot övriga aktieägare för att stärka bolagets ekonomiska ställning och rädda det från kapitalbrist.

Sammanfattningsvis kan sägas att om aktieägaren som tillskjuter tillskottet inte är ensam ägare blir ”hans rätt att fordra utdelning beroende av att villkoret binder berörda aktieägare”.⁹⁹ Men vad händer när villkoret inte binder några andra aktieägare? Förutsättningen för att ett avtal skulle bildas var ju att det fanns minst två parter. Ägaren kan följaktligen inte avtalsrättsligt ingå ett avtal med sig själv utan det krävs en överenskommelse mellan två parter. Ett villkor saknar därför ur civilrättslig synvinkel helt betydelse eftersom det inte finns andra aktieägare att villkora mot och en utdelning kan således ske när som helst så länge utdelningsbart medel finns tillgängligt eftersom den ensamme aktieägaren själv bestämmer. Civilrättsligt blir sålunda konsekvenserna för

---

⁹⁷ Klercker, *Skatteproblem för företagen*, 1971, s 55.

⁹⁸ Klercker, *Skatteproblem för företagen*, 1971, s 55.

⁹⁹ NJA 1988 s 620, s 645.

ett villkorat och ett ovillkorat tillskott den samma i denna situation. Ett aktieägartillskott till ett bolag med bara en ägare kan därmed tyckas vara ett ovillkorat aktieägartillskott eftersom något villkor mellan aktieägare inte går att upprätta. Civilrättsligt kan det därför ifrågasättas om ett villkorat aktieägartillskott från bolagets ende aktieägare kan godtas med tanke på att ett avtal inte kan slutas.¹⁰⁰ Skatterättsligt har i praxis villkorade aktieägartillskott till bolag med endast en aktieägare dock accepterats.

5.3 Skatterättsligt perspektiv

Att använda sig av aktieägartillskott har sin motivering och ursprung inom bolagsrätten och är inte en företeelse som är skattespecifik.¹⁰¹ Skatterevisorn Thomas Algotsson anser att på grund av skatterättens avsaknad på egen reglering av en företeelse bör det bedömas enligt dess civilrättsliga mening och endast om mycket starka skäl talar emot civilrättens bedömning kan skatterätten ta en självständig ställning.¹⁰² Skatterätten och civilrätten stämmer dock inte överens i bedömning av hur villkorade aktieägartillskott skall hanteras. Denna konflikt mellan skatterätten och civilrätten är extra synlig när det villkorade aktieägartillskottet ges av bolagets ende aktieägare.

Frågan är om villkorade aktieägartillskott som lämnas från bolagets ende ägare skatterättsligt verkligen kan ses som villkorade eller borde de likt civilrätten jämföras med ovillkorade aktieägartillskott. Som Rodhe beskrev i *Balans* från år 1981 utgjorde villkoret ett avtal med de andra aktieägarna, men om det då inte finns några andra aktieägare finns det inte någon att träffa avtal med.¹⁰³ Rodhe framförde i artikeln också att det är en återbetalning av tillskottet det handlar om vilket det inte torde vara utan endast en företrädesrätt till framtida utdelning tills dess att tillskottets belopp täckts. Begreppet återbetalning kanske kan antas vara anledningen till hur det idag redovisas och behandlas?

Bolagsrättsligt är aktieägartillskott alltid ovillkorade eftersom de inte skall binda bolaget. Avtalsrättsligt är tillskottet villkorat så länge det finns minst två parter som kommit överens om aktieägaravtalet men om det endast finns en aktieägare torde det även avtalsrättsligt ses som ovillkorat. Civilrättsligt jämföras således det villkorade aktieägartillskottet med ett ovillkorat om det är bolagets ende aktieägare som tillskjutit tillskottet. Detta behöver dock inte enligt professorn Grosskopf ändra skatterättens uppfattning att ändå godta tillskottet som villkorat trots att ingen villkora mot funnits.¹⁰⁴ Så länge aktieägaren klart uttryckt vid givandet att det handlar om ett villkorat tillskott skall det skatterättsligt behandlas som det.¹⁰⁵ Grosskopf konstaterar dock i *Skattenytt* från år 1993 att frågan inte säkert kan besvaras och med hänsyn till det vore

---

¹⁰⁰ KPMG, *Skattehandboken*, 2010, s 222.

¹⁰¹ Algotsson, *Skattenytt nr 10*, 1993.

¹⁰² Algotsson, *Skattenytt nr 10*, 1993.

¹⁰³ Rodhe, "Något om aktieägartillskott", *Balans nr 2*, 1981.

¹⁰⁴ Grosskopf, "Olovlig vinstutdelning", *Skattenytt nr 3*, 1993.

¹⁰⁵ Grosskopf, "Olovlig vinstutdelning", *Skattenytt nr 3*, 1993.

det bra om det i skattelagstiftningen kunde stadgas regler så att obehagliga överraskningar kan undvikas i framtiden.¹⁰⁶ Min åsikt är den att rättsläget på området speciellt när det gäller villkorade aktieägaravtal från bolagets ende aktieägare är mycket oklart. I enlighet med vad rättspraxis framför har det inte ifrågasatts om det verkligen går att tillskjuta ett villkorat aktieägartillskott vid denna situation. Regeringsrätten har följaktligen accepterat att villkor ingåtts trots att det inte finns någon att villkora mot. Det kan tyckas konstigt att inga större debatter tagit fart kring ämnet eftersom det torde enligt min åsikt vara diskutabelt om det verkligen skall gå att genomföra.

I NJA 988 s. 620 klargjordes det civilrättsliga läget för villkorade aktieägartillskott riktade mot aktieägarna. HD slog i det målet fast att en ”återbetalning” skulle ske ur bolagets disponibla vinstmedel och följa reglerna om utdelning i ABL. Om villkoret utformats på det sätt att det binder bolaget konstaterades det också att det då skulle beaktas som en skuld. Skatterettsligt har inte NJA 1988 s. 620 fått något genomslag när det gäller behandlingen av villkorade aktieägartillskott. Det skatterättsliga synsättet går sålunda inte att anknyta med den civilrättsliga. Som Regeringsrådet Knutsson i RÅ 2009 ref. 47 uttrycker det innebär ett aktieägartillskott att eget kapital ökar och ökar således värdet på aktierna oavsett om det är villkorat eller ovillkorat. Knutsson menar att det framstår som en självklarhet att utgiften vid ett villkorat tillskott skall läggas till anskaffningskostnaderna för givarens aktier och således även redovisas som ett ovillkorat. Det är enligt hans mening ”hög tid att den skattemässiga synen på villkorade aktieägartillskott ändras och anpassas till civilrätten”¹⁰⁷. En ny lagstiftning är det som krävs enligt Knutsson eftersom det handlar om praxis från en lång tid tillbaka.

Det går att diskutera om det från äldre praxis och förarbeten varit menat att villkorade aktieägartillskott skulle binda bolaget eller inte. Enligt min åsikt har utgångspunkten förr varit att villkoret var riktat mot bolaget och inte mot aktieägarna. I dag har det dock konstaterats, i alla fall efter NJA 1988 s. 620, att för att slippa skuldföring av tillskottet skall villkoret inte vara riktat mot bolaget utan mot övriga aktieägare. Det är dock osäkert om Regeringsrätten i sina domar beaktat detta synsätt eller endast gått efter den gamla utgångspunkten. Begreppet ”återbetalning”, att det upplyses i en not i årsredovisningen och att det inte verkar spela någon roll att det inte finns någon annan aktieägare att binda avtal med tyder enligt min åsikt på att villkoret från början kan ha varit tänkt mot bolaget och att det nu i efterhand inte funderats mer på det. SOU 1941:9 framför dock att aktieägarna skulle enas om att göra proportionella tillskott vilket inte krävde något villkor och eftersom den ensamme ägaren gör ett proportionellt tillskott torde enligt dessa förarbeten något villkor inte behöva erläggas. Varför villkorade aktieägartillskott från bolagets ende ägare i dagens läge är möjlig torde således vara oklart.

På det sätt rättsläget idag framstår kan det konstateras att för att undgå att ”återbetalningen” av ett aktieägartillskott skall beskattas som utdelning är att det görs

---

¹⁰⁶ Grosskopf, ”Olovlig vinstutdelning”, *Skattenytt nr 3, 1993*.

¹⁰⁷ Knutsson, RÅ 2009 ref 47.

med ett villkor oberoende om det villkoret från civilrättslig synvinkel är helt onödigt.¹⁰⁸ Vid bolag med endast en ägare är det ur aktieägaren som tillskjutit tillskottets perspektiv meningslöst att skilja mellan villkorat eller ovillkorat tillskott eftersom aktieägaren själv kan besluta om återbetalning.¹⁰⁹ Ur skatterättsligt perspektiv är det dock mycket viktigt för tillskottsgivaren att det är ett villkorat tillskott eftersom återbetalningen då blir skattefri vilket den inte skulle bli om det setts som ett ovillkorat tillskott. Kan det verkligen vara enligt lagens mening att villkora något som för det första inte behöver villkoras och som för de andra inte går att villkora om när det endast finns en aktieägare?

---

¹⁰⁸ Rodhe och Grosskopf, ”Ytterligare något om aktieägartillskott”, *Balans nr 10, 1986*.

¹⁰⁹ RÅ 2009 ref 47.

6. Sammanfattning och avslutande anmärkningar

Aktieägartillskott har till syfte att stärka bolagets finansiella ställning det vill säga öka dess tillgångar utan att öka dess skulder. Som regel är det en aktieägare till bolaget som tillskjuter tillskottet men det kan även vara någon annan. Aktieägartillskott som är till för att täcka bolagets kapitalbrist är avsedda att öka bolagets eget kapital vilket innebär att det måste ges utan att det för bolaget uppkommer någon skyldighet att återbetala eftersom det då måste skuldföras.

Ett aktieägartillskott kan vara antingen villkorat eller ovillkorat. Ett villkorat tillskott riktat mot övriga aktieägare innebär att tillskottsgivarna förbehåller sig företrädesrätt till utdelning i framtiden tills dess att värdet av tillskottet täckts. Ett villkor om företrädesrätt behövs endast om inte alla aktieägare i proportion till deras aktieinnehav tillskjuter ett tillskott. För att säkerställa företrädesrätten uppställs ett aktieägaravtal, vanligtvis med ett röstbindningsavtal där övriga aktieägare förpliktar sig till att på bolagstämman rösta för en utdelning till tillskottsgivarna. Villkorade tillskott kan även vara riktade mot bolaget vilket gör att bolaget blir en part i avtalet om återbetalning. I praktiken ses det som ett lån istället och stärker därmed inte bolagets ekonomiska ställning.

I enlighet med NJA 1988 s. 620 finns det för villkorade aktieägartillskott riktade mot övriga aktieägare höga krav på att villkoret skall uppställas så att det inte binder bolaget på ett sådant sätt att det istället bör behandlas som ett lån. Civilrättsligt skall därmed ett villkorat aktieägartillskott inte utgöra någon skuld för bolaget och behöver således inte skuldföras, dock skall ”återbetalningsrätten” upplysas om i årsredovisningen under noten till eget kapital.

I doktrin och rättspraxis används frekvent begreppet ”återbetalning” av villkorade aktieägartillskott uppställda mot övriga aktieägare. Man är dock inte bunden till vilken klassificering som någon har gjort av en viss handling, exempelvis som i detta fall när själva handlingen inte kan se som en återbetalning. Vid en analys rörande problematiken med begreppet kan man omöjligen binda sig vid denna klassificering eftersom det vid en närmare anblick inte stämmer överens med själva handlingen. Med hänsyn till att bolaget inte skall bindas till några förpliktelser torde ett villkor om återbetalning inte förekomma och begreppet torde således förvirra något. Villkoret om företrädesrätt till framtida utdelningar är mellan aktieägarna och är således ingen återbetalning av tillskottet

eftersom aktieägarna aldrig erhållit något kapital. Eftersom ingen förpliktelse om återbetalning föreligger för bolaget torde enligt min åsikt ”återbetalningsskyldigheten” inte heller tas upp under en not i bolagets årsredovisning. Ett villkorat tillskott är bolagsrättsligt jämfällt med ett ovillkorat och torde enligt min åsikt redovisas och behandlas på samma sätt.

Civilrättsligt betraktas en ”återbetalning” av ett villkorat aktieägartillskott som en utdelning vilket förutsätter att bolagstämman fattar beslut om utdelningen när utdelningsbart medel finns tillgängligt. Villkoret innebär således en företrädesrätt mot övriga aktieägare till framtida utdelningar tills dess att värdet på tillskottet täckts. Ur bolagets perspektiv saknar det betydelse om det är ett villkorat eller ett ovillkorat aktieägartillskott eftersom det gentemot bolaget inte finns någon förpliktelse om återbetalning. I bolag med endast en ägare är det också ur tillskottsgivarens perspektiv meningslöst att skilja mellan villkorat och ovillkorat eftersom ägaren själv kan avgöra när återbetalning skall ske. Skattemässigt dock är det för tillskottsgivaren avgörande om det är ett villkorat eller ovillkorat tillskott. En återbetalning betraktas nämligen skatterättsligt som återbetalning av lån och är således skattefri i jämförelse med vad den skulle varit om den likt civilrätten hade betraktats som utdelning. Skatterätten och civilrätten stämmer i detta avseende inte överens eftersom det civilrättsligt inte finns något att återbetala utan endast ett villkor om företrädesrätt till utdelning.

Den skatterättsliga behandlingen kan tyckas ologiskt. Trots att den skatterättsliga tanken är att de villkorade tillskotten skall återbetalas skuldförs det inte i bolaget utan höjer istället eget kapital. Det torde inte finnas några skäl till att inte samma bedömning torde göras skatterättsligt som civilrättsligt vid gränsdragningen mellan lån, villkorade och ovillkorade aktieägartillskott. Syftet med villkorade tillskott är att de skall kunna rädda bolag från kapitalbrist genom att inte behöva skuldföras och därmed inte binda bolaget till några förpliktelser. Det torde med hänsyn till detta felaktigt ha skildrats dess syfte när det skatterättsligt behandlas som en skuld. En harmonisering av den civilrättsliga och skatterättsliga behandlingen torde vara på sin plats.

Civilrätten och skatterätten är dock överens när det gäller räntor på aktieägartillskotten. Tillskotten kan, eftersom ingen förpliktelse riktats mot bolaget, inte göra upphov till någon ränteutbetalning bolagsrättsligt. Avdrag på räntor medges inte heller skatterättsligt så länge det i bolaget redovisas som ett tillskott. När beslut om utdelning till tillskottsgivarna gjorts och tillskottet skuldförts kan avdrag på ränta dock medges.

Uppsatsens huvudsakliga frågeställning var om villkorade aktieägartillskott som lämnas från bolagets ende ägare verkligen skatterättsligt kan ses som villkorade, eller om de borde såsom civilrättsligt jämfällas med ovillkorade aktieägartillskott? Något exakt svar på denna fråga finns inte. Ett villkorat aktieägartillskott innefattar två rättsligt fristående förhållanden, det ovillkorade förhållandet mot bolaget och det villkorade förhållandet mellan övriga aktieägare och tillskottsgivaren. För att ett villkor skall utformas förutsätts det att minst två parter finns vid slutandet av avtalet. I bolag med endast en ägare finns

det följaktligen ingen att uppställa ett villkor mot eftersom ägaren inte kan sluta ett avtal med sig själv. Det villkorade aktieägartillskottet blir således avtalsrättsligt och bolagsrättsligt jämförbart med ett ovillkorat. Villkorade tillskott är alltid bolagsrättsligt jämförbara med ovillkorade eftersom de inte får binda bolaget till några förpliktelser. Det har dock i rättspraxis accepterats att tillföra bolag med endast en ägare villkorade tillskott.

Att skatteplanera innebär att aktivt välja de mest skattemässigt fördelaktiga alternativen det vill säga att ta hänsyn till skatterna när ett ekonomiskt beslut fattas. Som rättsläget är idag framgår det att för att undgå att ersättningen till tillskottsgivaren skall tas upp till beskattning som utdelning är att tillskottet görs med ett villkor oavsett om det inte finns någon eller något att villkora om. Villkoret ger civilrättsligt inga konsekvenser utan är helt onödigt men det har ändå skatterättsligt accepterats. Frågan är om det verkligen borde vara möjligt med denna skatteplanering? Borde inte villkorade aktieägartillskott som lämnas från bolagets enda ägare skatterättsligt också jämföras med ovillkorade aktieägartillskott? Det synes i rättspraxis och i doktrin fordras en diskussion rörande ämnet om det verkligen går att vid bolag med endast en ägare tillskjuta ett villkorat tillskott. Enligt min åsikt är rättsläget på området mycket oklart, speciellt när det gäller villkorade aktieägartillskott från bolagets enda ägare. Det har inte i rättspraxis ifrågasatts om det verkligen går att tillskjuta ett aktieägartillskott med ett villkor i denna situation. Rättspraxis har bara accepterat det trots att det inte finns någon att villkora mot. Det torde vara konstigt att inga diskussioner rörande ämnet tagits upp varken i praxis eller doktrin.

De underfrågeställningar som huvudfrågeställningen aktualiserade var om villkorade aktieägartillskott till bolag med endast en ägare var genomförbara och vem som i så fall villkoret var riktat mot? Även svaren på dessa frågor är oklara. Villkorade aktieägartillskott har accepterats och är således möjliga ur dagens synpunkt men mot vem villkoret i så fall är riktat synes för mig vara mycket oklart.

Sammanfattningsvis kan sägas att slutsatsen på denna uppsats är att jag anser att de frågeställningarna jag valt att undersöka behöver belysas ytterligare i rättspraxis. Ett ställningstagande på området torde göras av Regeringsrätten. Någon form av lagreglering kring området skulle troligen också underlätta eftersom rättspraxis på området går tillbaka över lång tid. Det torde inte vara enligt lagens mening att det skall gå att uppställa ett villkor som för det första inte behövs och som för de andra inte går att uppställa om det endast finns en aktieägare.

Källförteckning

Litteratur

Algotsson, Tomas, ”Skatterättsliga frågor kring aktieägartillskott”, *Skattenytt nr 10, 1993*.

Arvidsson, Richard, ”Om aktieägartillskott”, *Svensk Skattetidning nr 9, 2000*.

Grosskopf, Göran, ”Om återbetalning av villkorat aktieägartillskott”, *Skattenytt nr 8-9, 1985*.

Grosskopf, Göran, ”Olovlig vinstutdelning – bolagsrättsliga och skatterättsliga synpunkter”, *Skattenytt nr 3, 1993*.

JP infonet, *Tillskott till bolagets kapital*, JP infonet Förlag AB, 2008-01-23.
Hämtat från webbplats (2011-05-11).

<http://www.jpinfonet.se/dokument/Handbok/174664/Tillskott-till-bolagetskapital?id=8917>

Icke traditionella källor...

Klercker, Bertil af och Eklund, Erik, *Skatteproblem för företagen*, Industriförbundets förlag, Stockholm 1971.

KPMG, *Skattehandboken 2010*, Jure AB, Kristianstad 2010.

Lodin, Sven-Olof, Lindencrona, Gustaf, Melz, Peter och Silfverberg, Christer, *Inkomstskatt - En läro- och handbok i skatterätt, del 2*, upplaga 12:1, Studentlitteratur, Danmark 2009.

Oppenheimer, Bertil, Blomberg, Gunnar, Persson, Peter och Reiner, Jonas, *Företag i kris*, tredje upplagan, Jure Förlag AB, Stockholm 2004.

Palmström, Per och Fredriksson, Anders, ”Ytterligare något om avdrag för kapitalförluster på fordringar, aktieägartillskott och aktier”, *Skattenytt nr 11, 1993*.

FARS rekommendationer i redovisningsfrågor, *RedR 1 Årsredovisning i aktiebolag*, december 2010.

Rodhe, Knut, ”Något om aktieägartillskott”, *Balans nr 2, 1981*.

Rodhe, Knut och Grosskopf, Göran, ”Ytterligare något om aktieägartillskott”, *Balans nr 10, 1986*.

Prytz, Jesper och Tamm, Mart, *Tillskott utan aktieteckning*, Juristförlaget, Stockholm 1995.

Sandström, Torsten, *Svensk aktiebolagsrätt*, upplaga 3:1, Norstedts Juridik, Vällingby 2010.

Thorell, Per, *Studier i skatterätt- tillägnade Nils Mattsson på femtioårsdagen*, Iustus Förlag, Uppsala 1988.

Redovisningsrådet, *URA 7 Koncernbidrag och aktieägartillskott*, december 2001.

Förarbeten

SkU 1984/85:2 Skatteutskottets betänkande om vissa företagsskattefrågor m.m.

SOU 1941:9 Förslag till lag om aktiebolag m.m.

SOU 1964:29 Koncernbidrag m.m.

Skatteverket

SKV 336 utgåva 10, *Handledning för beskattning av inkomst vid 2011 års taxering*, del III, Skatteverket, 2011.

SKV 305 utgåva 1, *Handledning för sambandet mellan redovisning och beskattning*, Skatteverket, 2004.

Skatteverkets ställningstaganden, *Förluster på fordringar på eget bolag*, 2009-06-01, Dnr: 131 422735-09/111. Hämtat från skatteverkets webbplats (2011-05-08). http://www.skatteverket.se/rattsinformation/stallningstaganden/2009/stallningstagande_n2009/13142473509111.5.6f9866931215a607a4f80005107.html

Rättsfallsregister

Svensk rätt

Rättsfall från Högsta domstolen

NJA 1988 s 620

Rättsfall från Regeringsrätten

RÅ 1949 ref 17

RÅ 1983 1:42

RÅ 1985 1:10

RÅ 1985 Aa 144

RÅ 1987 ref 145

RÅ 1988 ref 65

RÅ 1988 not 567

RÅ 2002 ref 106

RÅ 2002 ref 107

RÅ 2009 ref 47

Mål från Kammarrätten i Stockholm

Mål nr 2646-07. Dom 2008-04-25

Mål nr 3200-07. Dom 2009-03-23